

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 108

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

4

TRAVANJ
2016

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izšao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Preplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
<http://www.hps.hr>

Uredništvo

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Grafička priprema

Urednik d.o.o., Zagreb

Tisk

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotićeva 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Ivan Hapač
Radovan Milčić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te
tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na
internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade teksta.

Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Preplata

Godišnja preplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš preplatnički broj.

**Godišnja preplata za
inozemstvo** iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na preplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka
je 15 kuna (+ poštara).

Vaš preplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se preplatiti

Zainteresirani za preplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Preplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi preplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Preplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini preplatnicima fizičkim osobama šalje se uplatnica za preplatu, a preplatnicima pravnim osobama računi.

160 Nema toga što te ne nauči...

162 Geokešing i planinarenje

169 Planinarska obilaznica duž otoka Cresa? Zašto ne!

176 180 godina od Dragojlina uspona na...

Sadržaj

Članci

- 160 Nema toga što te ne nauči...
Snježana Mostarkić
- 162 Geokešing i planinarenje
Sanjin Dragozetić
- 167 Kad te odvede korak na Slavonski planinarski put
Ksenija Vilić
- 169 Planinarska obilaznica duž otoka Cresa? Zašto ne!
Vanja Radovanović
- 176 180 godina od Dragojlina uspona na...
Moric Vahtarić
- 180 Jedan sasvim (ne)običan izlet na Mosor
Branka Kušenić
- 183 Sveto brdo i Vlaški grad u kasnu jesen
Željko Sporiš
- 186 Devetnaestoga ujutro!
Ivan Hapač
- 189 Zašto volimo planinariti
- 190 Zimske radosti – i zimi i ljeti!
Darko Mršnik

Tema broja

Geokešing i planinarenje

Naslovница

Schlosserov dom na Risnjaku u Gorskom kotaru,
foto: Alan Čaplar

- 201 **Vijesti:** Susret vodstva Hrvatskog planinarskog saveza i Planinske zveze Slovenije, Skupština HD-a »Kapela«, 33. Riječki karneval i planinarski izlet po šetnicama Kostrene s varaždinskim planinarama, Vrtičari u Ledincu, Održan 46. tradicionalni planinarski pohod stazama Gupčevih puntara, 250 planinara pješačilo trasom Ivanečke planinarske obilaznice, 6. planinarska noć u Ivancu i natječaj za izbor najbolje fotografije
- 207 **Kalendar akcija**

Rubrike

- 194 **In memoriam:** Ismet Baljić
- 195 **Speleologija:** Seminar o organizaciji rada Komisije za speleologiju i speleo-loških udružuga, Održani ispitni na nazive Speleolog i Instruktor speleologije
- 197 **Alpinizam:** Hrvatski alpinisti na BMC susretu
- 198 **Vodiči:** Djelovanje vodiča u slučaju nesreće u planinama

Nema toga što te ne nauči...

Snježana Mostarkić, Zagreb

Planinarenje je super stvar. Nema toga što te ne nauči.

Na primjer, nauči te da, ako si već krenuo, nema vajde od stajanja na mjestu. Bolje napraviti i najmanji korak nego nikakav.

Nauči te da nema brda ni čuke koji nisu osvojivi. A kad ih jednom osvojiš, više ih i ne osjećaš kao uzbrdicu, ili kao napor ili poteškoću, samo ti je super! Nauči te da smiješ kojiput i salutati. Što prije zalutaš, brže ćeš se vratiti na pravi put; a i što više puta zalutaš, ubuduće ćeš manje; iako, nije da nikad više nećeš, ponekad ipak hoćeš jer putovi su nepredvidljivi (bez obzira na sve karte i tehnologiju).

Nauči te da ići uzbrdo i nizbrdo nije jednako bez obzira na to radi li se o istoj stazi, i da je i jedno i drugo zahtjevno i lijepo; iako, kažu da je nizbrdo teže. Zato pazi kamo se uspinješ! Jer uvijek se na kraju moraš spustiti. Pa makar to bio, nedao bog, i slobodan pad.

Nauči te da čitaš znakove po putu; da svakoga lijepo pozdraviš; i da pitaš ako ti nešto nije jasno i ako procijeniš da bi ti taj mogao pomoći; jer tko zna kada ćeš opet nekoga sresti.

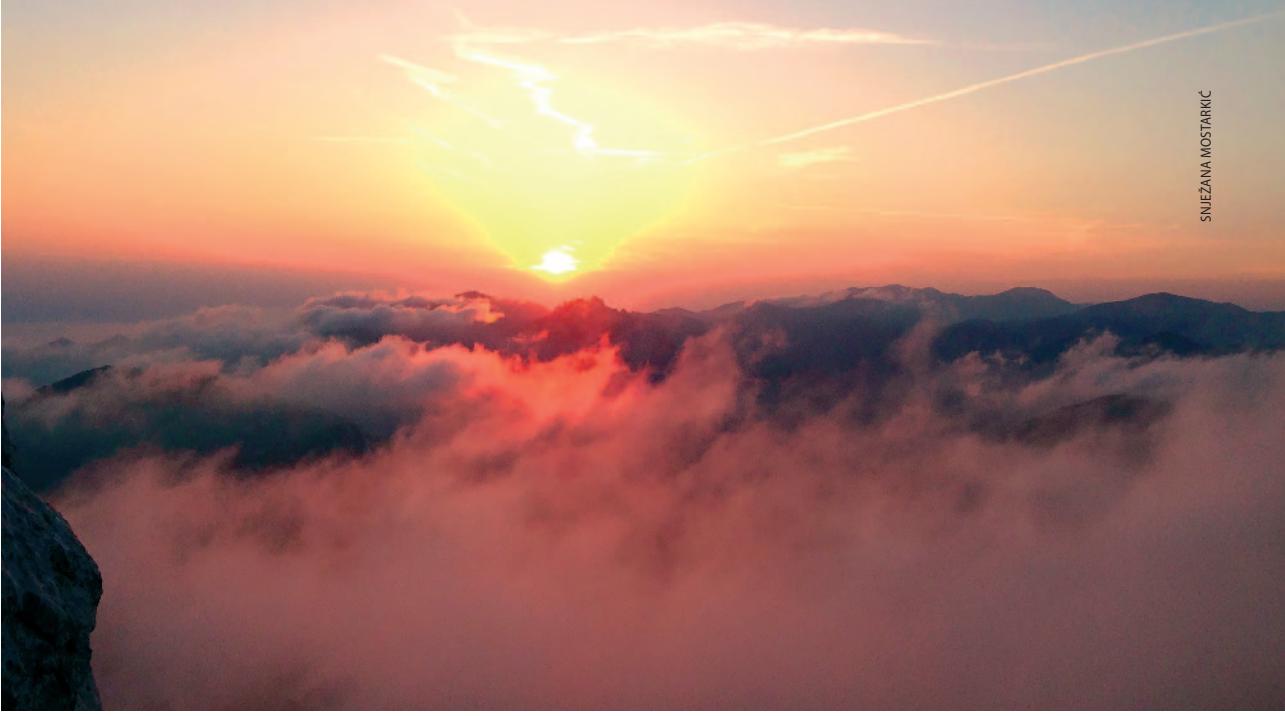
Nauči te da ne nosiš prevelike terete, nego točno onolike koliki ti pripadaju i trebaju. Nauči te da štediš vodu, da ustaješ i ideš spavati na vrijeme, da su sve situacije rješive, da se sa strahom treba suočiti i da, kad mu se nasmiješ u lice, ali onako – od srca i nepodcjenjivački – on se raspadne k'o balončić od sapunice.

Nauči te koliko vrijedi korica kruha, ili – ako si sretnik – kockica čokolade. Nauči te što znači pravi prijatelj (i pokaže ti tko je pravi prijatelj i, uopće, tko je kakav čovjek). Nauči te uživati u svakom vremenu i u svakavim vidicima. Nauči te poštovati one neopisivo lijepo vidike. I biti svjestan da ih sutra možda neće biti, ali da će ih jednoga dana ponovo biti. I da nije sramota veseliti im se, i govoriti: Aaaaaaa...

Nauči te da štapovi imaju smisla iako si mlad i zdrav. Nauči te da postoje situacije i dionice kada štapove moraš odbaciti, ili barem privezati (ali tako da ne zapinju) i to po cijenu života. I da su tî, bez štapova, u pravilu najbolji i najpamtlijiviji dijelovi puta! Nauči te da ponekad moraš polako i oprezno, a onda opet možeš zagrabit na dugo i široko; tu i tamo moraš stati i razmisliti; ali da katkad ni razmišljanje ne pomaže – napravi ili neka te ne bude!

Nauči te da je nizbrdo lakše trčati nego hodati; ali da ponekad ne možeš ili ne želiš trčati. Nauči te da se i naoko najstabilniji kamen može izvrnuti. Nauči te pasti, puzati, verati se, ogrepsti se, biti blatan... I, što je najbolje, nauči te uživati u tome; ili, ako ne baš uživati, prihvatići. I više cijeniti one situacije u kojima samo uživaš.

Nauči te da meteorološki izvještaji nisu pouzdani. I da se njima i ne treba previše zamarati jer često zna biti bolje nego što si mogao i pomisliti i samo si se nepotrebno brinuo. Nauči te što znači biti mokar do kože, koliko vrijede kapa i rezervne čarape, i sve moguće i nemoguće vrijednosti krova nad glavom i vatre na ognjištu. Nauči te blagodatima prikladne obuće i odjeće. Nauči te da ti i najljepša, najpitomija i najdarežljivija mjesta mogu dosaditi. I kad je vrijeme da kreneš dalje, a da ih pritom ne prestaneš cijeniti i voljeti. Jer nije do njih, nego do tebe. Ali isto tako, nauči te da ako im se jednom možda poželiš vratiti, može biti isto, može biti bolje, a može biti i neočekivano nepoznato, hladno i tuđe. Jer su se promijenila. Ili si se ti promijenio. Ili su se svi promijenili. Nauči te da su neka mjesta toliko narogušena, odbojna i nepristupačna da je najbolje odmah se okrenuti natrag. I vratiti se kad se okolnosti promijene, ako ti još bude do toga. Nauči te da nema ružnih godišnjih doba, a da i najomiljenija mogu imati trenutke koje bi radije preskočio. Ali poslije ti je dragو što nisi ništa preskočio.

Zalazak sunca promatran s Kize (srednji Velebit)

Nauči te da nijedno živo biće nije opasno, uz uvjet da nije u strahu; i još veći uvjet, da ti nisi u strahu. Nauči te da se iskrenost, osobito prema samom sebi, uvijek isplati. Nauči te da ne dijeliš i ne primaš nepotrebne savjete; a osobito kad u pravilu nije riječ o savjetima, nego o dvojbama, nesigurnostima i strahovima, kojih se ti, ili taj netko, želi na brzinu riješiti.

Nauči te da je neke stvari moguće doživjeti samo sâm, a neke samo u društvu. Nauči te što znači biti u dobrom i biti u lošem društvu, a pogotovo te precizno nauči je li bolje biti sam ili u lošem društvu. Nauči te da noć ima svoju moć, ali da se hodati može i u po noći; i ne samo hodati, nego i stići do cilja. Nauči te da je noću dobro imati svjetiljku, ali i da sve što je umjetno i zamjensko ima rok trajanja. I da ima noći kad je lampu bolje ugasiti i hodati po mjesecini; jer lampa blješti i zasljepljuje, a mjesecina obasjava taman koliko treba.

Nauči te da oni koji hodaju istim stazama, čak i oni koji hodaju s tobom, ne vide iste vidike na isti način na koji i ti; ili ih uopće ne vide. Ali da ima i onih koji vide baš što i ti. Nauči te da ostaneš pri svojoj stazi makar te svi ostali uvjeravali da si u krivu. I da prihvatiš sve posljedice svog izbora, i dobre i manje dobre. Nauči te da vjeruješ vlastitim procjenama i da znaš predvidjeti vlastite

snage. Nauči te razlikovati tko je stvarno u nevolji, a tko samo traži pažnju. Nauči te biti hrabar i ne cmoljiti za svaku sitnicu. Nauči te tražiti pomoć ako ti stvarno treba. Nauči te da tvoja mama savršeno kuha, ali da i druge mame, tete, sestre i bake kuhaju fantastično. I da je sve slađe kad se malo strpiš i nešto odradiš.

Nauči te da ne planinare svi zbog istih razloga, niti se tomu raduju na jednak način; da se neki uopće ne raduju, samo se muče, ali onda se nešto kao raduju kad pričaju o svojoj »muci«. Nauči te koliko su ponekad neophodni čepići za usi. I da nema tog mjesta na kojem ne možeš slatko zaspati ako si stvarno umoran.

Nauči te da ljudi u svojim svakodnevnim gradskim i prigradskim kolotečinama troše život na gluposti i od stabla ne vide šumu; a često ni obratno. Nauči te da se i na najnepristupačnijem mjestu može sagraditi dom ako se to doista želi. Nauči te da su iznenadenja uvijek moguća, da sve lijepo što se dogodilo živi zauvijek i da nema ni smisla, ni potrebe, ni zadovoljstva, ni koristi ikada odustati. Jer su nagrade tako velike i tako nestvarne, da tko bi ih propustio...

--- Sve te to, i još mnogo više, nauči planinarenje.

O tome što te sve život nauči, da i ne govorim... Ali lakše je kad usput i planinariš.

Geokešing i planinarenje

Sanjin Dragozetić, Kastav

Što je geokešing?

Kad u krugu poznatih ili manje poznatih ljudi spomenemo riječ *geokešing* (eng. *geocaching*), ona gotovo u pravilu izazove nevjericu, čuđenje i lagano češkanje po glavi, uz neizostavno pitanje: »O čemu to ova(j) priča?«.

Stoga, krenimo otpočetka. Geokešing je suvremena, satelitski podržana *hi-tech* »potraga za blagom«. Ako ste odmah počeli sanjariti o izgubljenim škrinjama s blagom poznatih gusara ili sličnim vrlo vrijednim materijalnim predmetima, vaš će povratak u stvarnost biti prilično grub.

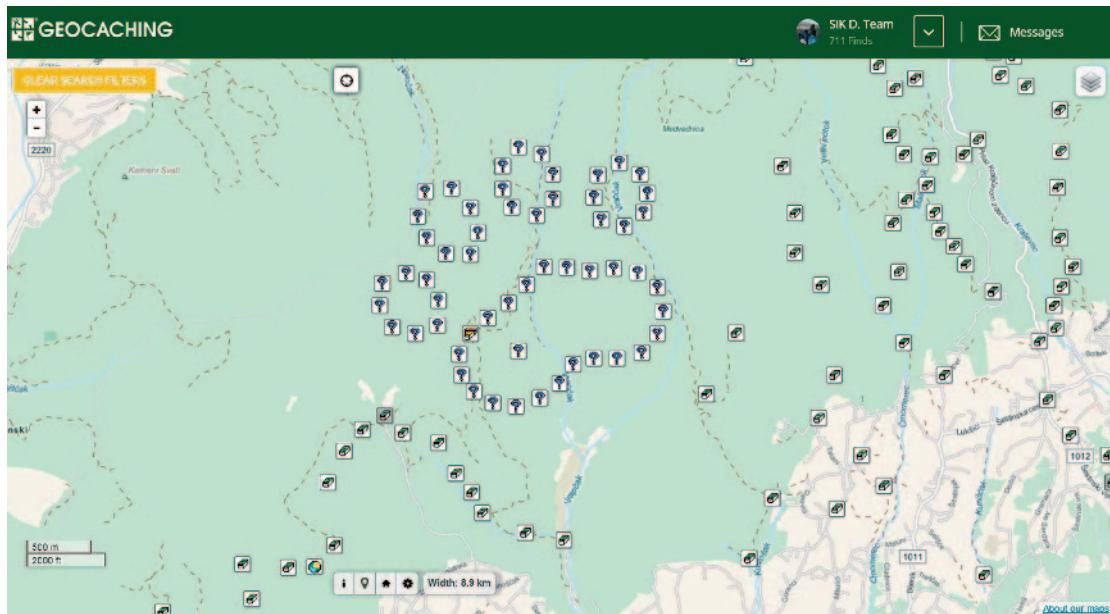
U geokešingu tragamo za običnom plastičnom kutijicom, u kojoj se redovito nalazi *logbook*, dnevnik u koji upisujemo svoj nalaz. Svaka kutijica ili spremnik – *keš* (eng. *cache*) može uz dnevnik, ovisno o svojoj veličini, sadržavati i sitne predmete koji služe za razmjenu. Jedno od pravila, kojih u geokešingu i nema previše, kaže: »Ako nešto uzmeš, nešto i ostavi!« Predmeti mogu biti razni: male igračke, narukvice, novčići i ostale sitnice, ali

i predmeti koji imaju određene zadatke (*geocoins* ili *travel bug*), čije se putovanje može pratiti na internetskoj službenoj stranici.

Da krajnje pojednostavimo priču, geokešing je igra u kojoj uz pomoć višemilijunski vrijednih satelita tražimo plastične »posudice« po šumi.

Kutijice su različitih veličina i oblika i gotovo se sve razlikuju, po lokaciji na kojoj su skrivene i po težini pronalaženja. Svaka je kutija izazov za sebe; teško je i zamisliti koliko ih je uopće skriveno na nekom mjestu. Nalaze se posvuda, od gradskih trgovina i parkova pa do Aconcague (6968 m), gdje se nalazi trenutačno najviša skrivena kutijica na svijetu.

Svaka je kutijica opisana na službenoj internetskoj stranici, u tzv. *listingu*, s oznakom »težine« potrage (koliko je dobro skrivena) i težine terena koji do nje vodi. Težina se izražava u rasponu od 1 do 5, pri čemu je jedinica najniža vrijednost (najjednostavnija potraga i najlakši teren), dok petica označava kutijicu za čije će vam

Serijski misterij kutijica na Sljemenu u obliku medvjede šape - tzv. Geošapa

Na vrhu Birnju, kod kapele svetog Ivana - najstariji geokeš u Hrvatskoj

pronalaženje trebati neki alat ili pak posebna oprema kako biste joj prišli, npr. alpinističko ili speleološko uže, čamac, ronilačka oprema...

Osim po težini, kutijice se razlikuju i po vrsti. Tri su osnovne vrste keševa: tradicionalni (najzastupljeniji); kutijica se nalazi na mjestu određenom koordinatama navedenima u *listingu*), misteriji (da bi se došlo do finalnih koordinata treba riješiti neki zadatak ili glavolomku) i *multikeševi* (na početnoj lokaciji nalaze se upute za dolazak do sljedeće i tako redom do završne lokacije, na kojoj je skrivena kutijica).

Planinarama i ljubiteljima prirode svakako treba spomenuti tzv. *earthkeševe*. Posebnost im je u tome što oni nisu fizički skrivene kutijice, već vrijedni prirodni ili geološki lokaliteti. Da bi se prijavio nalazak takvoga *keša*, treba odgovoriti na pitanja postavljena u listingu, koja se odnose na posebnosti lokaliteta. Neki od *earthkešeova* u Hrvatskoj jesu špilja Lokvarka, izvor Kupe, špilja Vranjača, Modro i Crveno jezero te Plitvička jezera. U Hrvatskoj je trenutačno aktivno sedamdesetak *earthkešeova*, među kojima su mnogi biseri prirode.

Svaka kutija i svaka lokacija »pripovijeda« svoju priču. Pomno odabrana lokacija i dobro osmišljena kutijica veoma su važne za uživanje u geokešingu. Izazova i motiva ne nedostaje pa svatko vrlo brzo pronađe svoje mjesto u svijetu geokešinga.

Za uvod dovoljno! Želite li krenuti u avantuру i zaviriti u čaroban svijet suvremenih tragača za blagom, morate imati ručni GPS uređaj ili pametni telefon, a poželjno je i da volite boraviti u prirodi te upoznavati nepoznate krajeve, s čime čitatelji »Hrvatskog planinara« zasigurno nemaju poteškoća.

Kako je sve počelo... mala povijest geokešinga!

Oko ponoći, već pomalo davnoga 2. svibnja 2000., odlučeno je da sateliti što kruže u Zemljinoj orbiti neće više emitirati signal »samo za odabrane«, već da će on biti na raspolaganju svima. U tom su trenutku 24 satelita koja su kružila oko Zemlje »dobila« nove upute i promijenila sadržaj signala što su ga dodat slali

na Zemlju. Bio je to velik, gotovo povijesni dan za sve GPS entuzijaste.

Na primjenu u široj zajednici nije trebalo dugo čekati. Već je sutradan kompjutorski konzultant Dave Ulmer skrio u šumama Beavercreeka (u blizini Portlanda) crni spremnik u koji je, uz olovku i dnevnik, stavio i nekoliko sitnih predmeta. Koordinate mjesta na kojima je skrio spremnik podijelio je s internetskom zajednicom i čekao. U roku od tri dana dvojica GPS entuzijasta pronašla su skrivenu kutijicu i o tome ostavili obavijest na internetu. Bio je to prvi »lov na blago« pomoću GPS-a i interneta. Tu epizodu možemo smatrati početkom današnjega geokešinga.

Dosta teoreтизiranja, kako почети?

Za uživanje u igri treba se besplatno registrirati na www.geocaching.com, odabratи svoje kodno geokešersko ime, u tražilicu upisati mjesto gdje želite započeti svoju avanturu, odabratи kutijicu koja vam se sviđa, prenijeti podatke na pametni telefon ili GPS i krenuti. Kad pronađete svoju prvu kutijicu, vratite se na službenu internetsku stranicu i nalazak kutijice označite sa »Found it!«

Ne zaboravite se upisati u dnevnik na samoj lokaciji!

Od aplikacija za pametne telefone svakako treba izdvojiti službenu geokešing aplikaciju koju podržavaju i android i iOS sustav (plaća se 10 dolara), te c:geo, vrlo raširenu, besplatnu aplikaciju za android telefone. Postoji još aplikacija kojima se možemo služiti pri traženju kutijica, no spomenute su dvije najraširenije, a odlikuju se jednostavnim i intuitivnim korisničkim sučeljem.

Preciznost na terenu ipak ne ovisi toliko o instaliranim aplikacijama koliko o točnosti pametnog telefona ili GPS uređaja. I ovdje, kao i u mnogim drugim stvarima, vrijedi stara izreka »koliko para toliko muzike«. Valja naglasiti kako prijem GPS signala može jako varirati ovisno o poziciji na kojoj se nalazimo. Na otvorenim i gradskim područjima signal je u pravilu jači i precizniji, dok je u šumovitim predjelima slabiji, zbog čega može biti znatnih odstupanja od zadanih koordinata mjesta na kojem se kutijica nalazi. I ovdje praksa pokazuje da je u gradskim prostorima najbolje služiti se pametnim telefonima, dok su u šumama i na planinama bolji i precizniji ručni GPS uređaji.

Kol'ko nas ima...

U trenutku pisanja ovog teksta službeno je registrirano više od 15 milijuna geokešera, koji su u potrazi za gotovo 2,8 milijuna kutijica diljem svijeta. Prema službenim podacima, kutijice se nalaze u više od 180 zemalja, na svim kontinentima.

U Hrvatskoj je stanje malo drugačije. O ozbilnjijem i sustavnijem bavljenju geokešingom možemo govoriti tek posljednje dvije do tri godine. U početku je geokešerska zajednica djelovala tek kao veća obitelj, no u posljednje se vrijeme, zahvaljujući promociji u medijima i društvenim mrežama, broj ljubitelja geokešinga osjetno povećao. U Hrvatskoj je skriveno nešto više od 4000 kutijica. Teško je reći koliko se ljudi u Hrvatskoj bavi geokešingom, no »zajednica« je najjača u Zagrebu, gdje je skriveno najviše kutijica. Slijede Primorsko-goranska, Istarska i Koprivničko-križevačka županija. Vjerujemo da će se broj aktivnih geokešera povećati i nakon ovog teksta u »Hrvatskom planinaru«.

Najstarija postavljena kutijica u Hrvatskoj datira iz listopada 2001., a skrivena je na vrhu Birnju iznad Kaštela. Tako dolazimo i do planinarenja.

Geokešing i planinarenje

Kako je već spomenuto, geokešing je aktivnost na otvorenom. Premda kutije mogu biti skrivene u urbanim područjima, na sreću (barem po nas), one primamljivije, ljepše i zanimljivije, na osobitim lokacijama, nalaze se izvan gradova. Volimo reći da geokešing i planinarenje, hodanje ili biciklim idu ruku pod ruku kao palačinke s nutelom.

Osim već spomenute najstarije kutijice, recimo da je u Hrvatskoj gotovo 80 kutijica skrivena na mjestima višim od 1000 metara. Najviša skrivena kutijica u Hrvatskoj nalazi se u blizini vrha Dinare, a statistika te kutijice pokazuje da se nalazi na visini od 1809 metara. Samo kao podsjetnik: službena izmjerena visina vrha Sinjala iznosi 1831 metar. Ti nam podatci zorno pokazuju kolika može biti razlika između onoga što je »uhvatilo« GPS uređaj prilikom postavljanja kutijice i visine službeno izmjerenoj vrha.

Kutijicu na vrhu Dinare, kao visinske »rekorderke«, slijede one na Vaganskom vrhu, Svetom Juri, Svetom brdu i drugim vrhovima, a popis

tisućnjaka zaključuje Javorova kosa u Gorskem kotaru. Za usporedbu, u susjednoj je Sloveniji četrdesetak kutijica skrivenih na visinama iznad 2000 metara i više od 500 kutijica skrivenih iznad 1000 metara. Nije teško zaključiti da je najviša skrivena kutijica u Sloveniji blizu vrha Triglava. Naravno, do nekih se kutijica može doći i automobilom, kao što je slučaj na Biokovu, ali pravo je zadovoljstvo ipak nazuti gojzerice, »nabaciti« ruksak i dati se u potragu.

Za pronalaženje nekih kutijica trebat će vam desetak minuta lagane šetnje, a neke će od vas iziskivati znatne tjelesne i psihičke napore. Sigurnosna su pravila vrlo slična onima u planinarenju i pri usponima na više i zahtjevниje vrhove.

Savjet za početak: kad nakanite potražiti svoju prvu kutijicu, neka to ne bude na planinarskom pohodu ili u planinarskoj skupini. Smisao je igre u tome da je kutijica skrivena i trebate je pronaći neprimjetno, ne privlačeći pozornost ostalih, zatim se upisati u dnevnik, dobro zatvoriti kutijicu te je vratiti na mjesto gdje ste je našli i, naravno, pritom je dobro sakriti.

Geokešing daje planinarenju dodatnu notu avanturizma, dodatno ga začinjava, napose kad se planinari s djecom. Sam boravak u prirodi ili planinarenje djeci znaju biti monotoni i naporni. Ponekad ih je teško motivirati, no uz geokešing, boravak u prirodi i planinarenje dobivaju sasvim novu dimenziju atraktivnosti i zanimljivosti, kako za djecu, tako i za nas starije.

Kada smo moja kći Katarina i ja prije nekoliko godina započeli s geokešingom, nismo ni slutili da ćemo doživjeti nezaboravne avanture i da ćemo se toliko »zakvačiti«. Toga srpnja 2012. godine, kad smo se službeno registrirali, dogоворili smo se: kutijice tražimo isključivo zajedno! Iako sam često bio u prilici pronaći kutijice bez Katarine, dogovor poštujem!

Zahvaljujući geokešingu obišli smo mnoge vrhove, od obronaka Ćićarije u Istri, preko gorskokotarskih vrhova pa do Biokova i dalje. Na nabranjanje prirodnih bisera, poput Zelenog vira i Vražjeg prolaza, slapova Krke, mnogih špilja te ostalih prirodnih ljepota, potrošili bismo stranice i stranice.

I gdje smo nekoliko godina poslije? Pronašli smo više od 700 kutijica, zahvaljujući geokešingu

SANJIN DRAGOZETIC

Katarina D. (SiK D. Team) u lipnju 2014. na vrhu Snježnika s našim 300. pronađenim kešom

upoznali vrijedne prirodne i kulturno-povijesne lokacije, za koje sumnjam da bismo ih inače ikad posjetili, a najvažnije je što s ciljem i svrhom provodimo mnogo kvalitetnoga slobodnog vremena na otvorenom i što su nas pustolovine dodatno zbljžile. Upoznali smo mnogo novih ljudi s kojima dijelimo strast prema geokešingu, a s nekima smo postali i pravi prijatelji. U posljednje nam se vrijeme pridružio i junior pa možemo reći da je geokešing za nas obiteljska stvar!

Osobna crtica

Teško je odgovoriti na pitanje koja nam je najdraža kutijica ili koje je najljepše mjesto što smo ga upoznali na geokešerskim putovanjima.

Svakako je najdojmljiviji bio »lov« na kutijicu na Braču, kod Zmajeve špilje. Na Braču smo 2014. proveli nekoliko ljetnih dana. Između ostalog, u rubrici »obvezno učiniti« bilo je kupanje na Zlatnom ratu. Brz pogled na geokešing kartu otkrio nam je da je u blizini Bola, kod Murvice, Zmajeve špilja, fenomen i pol! Dogovorili smo

se za nekoliko sekunda. Suprugu i juniora ostavljamo na plaži, a Katarina i ja, uz pomoć vodiča Zorana i dvije Engleskinje, sredinom kolovoza »napadamo« Zmajevu špilju. Iako je bilo jutro, vrućina je bila poprilična. Prilikom dolaska pred špilju nije bilo druge nego Zoranu i Engleskinjama objasniti što tražimo. Uslijedio je ubrzani tečaj »Geokešing za neznanice«, a zatim smo se svi dali u potragu za kutijicom. Nedugo potom kutijica je pronađena, a kad smo iz nje počeli izvlačiti razne predmete, u društvu je zavladalo oduševljenje. Engleskinje su bile toliko oduševljene geokešingom da smo ih morali fotografirati s kutijicom, kako bi svojim priateljima mogle što zornije objasniti »igru«. Uglavnom, da bismo pronašli kutijicu, prehodali smo nekih 6 – 7 kilometara, za što nam je trebalo pet sati. Da se razumijemo, moglo se to učiniti i mnogo brže, ali tada bismo bili uskraćeni za nevjerojatne Zoranove priče. Za trud smo bili dodatno nagrađeni kupanjem na prekrasnom Zlatnom ratu. Jednostavno – neprocjenjivo!

I na kraju...

O geokešingu bi se moglo još mnogo pisati i nizati zanimljivih podataka, no ovim sam tekstom želio dati samo kratak presjek te vas zainteresirati da posjetite službenu stranicu, registrirate se i date u potragu za prvom kutijicom, bilo u mjestu gdje živate, bilo na nekom planinarskom izletu. Ali prije nego što se date u potragu, predlažemo vam i preporučujemo da se još malo teorijski »potkuјete« na sljedećim linkovima:

- Službena geokešing stranica: www.geocaching.com
- Informativno o geokešingu: <http://www.geocache-hrvatska.esy.es/>
- Forum na hrvatskom jeziku: <http://forums.groundspeak.com/GC/index.php?s=04373190933b052e2b3d1863cff063f&showforum=128>
- Facebook grupa: <https://www.facebook.com/groups/geocaching.croatia/>

Za sve informacije, pitanja ili bilo što vezano uz geokešing pišite na geocaching.hrvatska@gmail.com.

Vidimo se na nekom vrhu s kutijicom u ruci!

Maslinarska cesta (otok Krk) 2013.

Kad te odvede korak na Slavonski planinarski put

Ksenija Vilić, Osijek

Slavonski planinarski put uspostavljen je 27. srpnja 1957., kao prva planinarska obilaznica u Hrvatskoj. Obnovljen je 2000., a 2011. je dopunjeno, čime je dobio današnji oblik i postao kružna obilaznica. Put je dug 310 km, a ima 31 obveznu i 4 neobvezne kontrolne točke. SPP je vezni put, a može se obilaziti i kao točkasta obilaznica.

Povezuje slavonske planine, od Psunja preko Požeške gore, Dilj gore i Krndije do Papuka. Za one koji planiraju posjet slavonskom gorju, korisno je predstaviti planinarske objekte u kojima se može prenoći. U dnevniku i vodiču po SPP-u navedeni su dosad raspoloživi objekti, a od ove se godine mogu koristiti i tri nove kuće: »Bajin kijer« na Požeškoj gori, »Viljevo« na Dilj gori i »Kneževe vode« na Papuku.

»Bajin kijer« na Požeškoj gori

Na dionici Baćin dol – Gračanica – Kapavac – Maksimov hrast, točnije između kontrolnih točaka Kapavca i Maksimova hrasta, nalazi se kuća »Bajin

KSENJAJA VILIĆ

Drveni putokaz u Starom selu

kijer«. Uz kuću postoji bunar s pitkom vodom. U kući može prenoći 5 do 6 osoba.

Kad se krene od Kapavca, nakon dvadesetak minuta hoda treba skrenuti lijevo s trase SPP-a (putokaz!) u smjeru mjesta Zakorenja. Sat i pol nakon skretanja šumskom se cestom približavate selu i u smjeru crkve nailazite na kuću kojom upravlja planinarska sekcija »Kapavac« iz Zakorenja. Podrobnejše informacije daje Slavko Lončarević, kojega se može kontaktirati na telefonski broj 091/27-40-470.

»Viljevo« na Dilj gori

Pri prelasku s Požeške gore na Dilj goru, na dionici Ratkovica – Lovčić – Pljuskara – Planinarski dom »Duro Pilar«, može se prenoći na Viljevu, koti iznad mjesta Brodskog Drenovca. Kako bi se došlo do kuće »Viljevo«, potrebno je iz smjera Ratkovice (odakle do kuće ima oko sat i pol hoda) skrenuti prema Dragovcima. Prije križanja za Staru Kapelu treba skrenuti lijevo na nasip kanala do rijeke Orljave, prijeći je kod Čosina mlini i produžiti cestom do Brodskog Drenovca. Iza caffé bara

KSENJAJA VILIĆ

Kuća »Bajin kijer« na Požeškoj gori

Kuća »Viljevo« na Dilj gori

Sklonište »Kneževe vode« na Papuku

»Dioniz« vodi putokazom i markacijom označen put do vrha i planinarske kuće »Viljevo« (40 min).

U kući može prenoći 7 do 8 osoba. Oko 200 m od kuće nalazi se izvor pitke vode. Kućom upravlja PD »Zanatlija« iz Osijeka. Informacije o kući daje Zdravko Ećimović – Lojza, kojega možete kontaktirati na broj 091/73-15-819.

»Kneževe vode« na Papuku

Ovo se malo sklonište nalazi na dionici SPP-a Jankovac – Ivačka glava – vrh Papuka – Zvečevo.

Do njega se dolazi tako da se siđe sa zvečevske ceste kod uočljive ploče »Zabranjen pristup«, gdje markacija SPP-a skreće lijevo u šumu. Nakon jednog sata hoda stiže se do izvora pitke vode Kneževih voda i istoimenoga skloništa. U njemu može prenoći četvero planinara, a moguće se u slučaju potrebe i ugrijati jer postoji peć na drva. Skloništem upravlja Javna ustanova Park prirode Papuk. Korištenje kuće dogovara se s Miroslavom Mesićem. Njegov broj je 098/416-530.

Ivačka glava na Papuku, u daljini vrh Papuka

Planinarska obilaznica duž otoka Cresa? Zašto ne!

Vanja Radovanović, Zagreb

Otoči Cres i Krk dva su najveća hrvatska otoka. Igrom slučaja, premda su posve različitih oblika i karaktera, dobili su od majčice prirode posve jednaku »kvadraturu«: 405,78 km². Krk je priljubljen uz kopno, danas s njime čak i povezan mostom; zelenih, valovitih brežuljaka na sjeveru i zapadu te bijelo-sivoga kamenjara na jugoistoku, dok je Cres izdužen, pružajući se od sjevera prema jugu punih 66 km, s pejzažom u kojem se stalno smjenjuju šume, grmlje i kamenjar. On je otok-čuvar Kvarnera, pogleda uprta ka pučini.

Glede planinarskih mogućnosti tih dvaju otoka, uza sve različitosti njihova prirodna karaktera i društvenog razvoja, povezuje ih jedna zajednička osobina koju ne dijeli, koliko znam,

ni s jednim drugim jadranskim otokom: njihova je planinarska infrastruktura raznolika i nije nastala jedinstvenim naporima jednoga planinarskog društva, turističke zajednice ili udruge, već pojedinačnim doprinosima velikog broja pojedinaca, skupina, organizacija i udruga, a planinarska su društva tek dijelom pridonijela takvoj otočnoj šarolikosti. Naime, za razliku od većine naših otoka, na kojima je staze markiralo neko od planinarskih društava, najčešće iz najvećeg mjesta na otoku ili obližnjega grada, na Krku i Cresu stanje je u doslovnom i metaforičkom smislu znatno šarenije.

Na Krk su prve markacije stigle još 90-ih godina 20. stoljeća, a postavili su ih češki planinari u okolini Baške. Bile su i ostale istovjetne

Creski maslinici

VANJA RADOVANOVIĆ

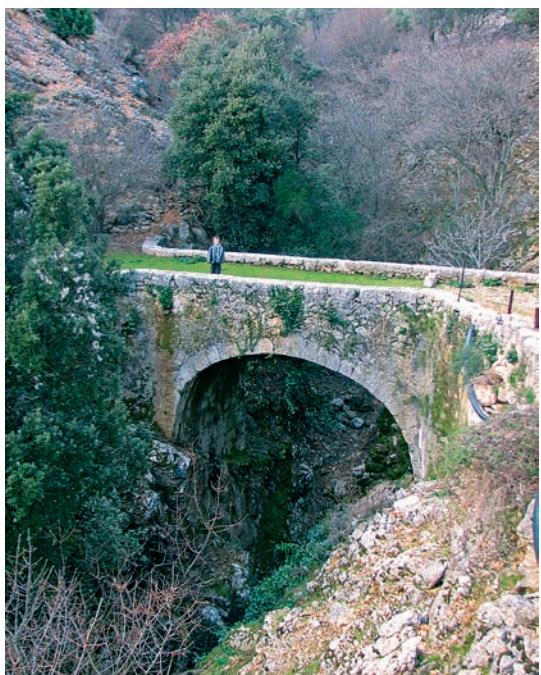

Labirint na Tramuntani, na krajnjem sjevernom dijelu Cresa

onima u Češkoj, višebojne i isključivo usporedne i linijske. Nakon duže pauze počele su se pojavljivati markacije što su ih postavljale uglavnom turističke zajednice pojedinih mjeseta na otoku. Na Krku djeluje i planinarsko društvo »Obzova« iz Njivica, koje je uključeno u razvoj mreže planinarskih staza. Godine 2007., uz pomoć PD-a »Stanko Kempny« iz Zagreba i pod vodstvom Tomislava Pavlina, brojnim novim markacijama povezane su već postojeće staze na otoku Krku i stvorena je Planinarska obilaznica »Putovima Dobrinjštine«. Nije mi poznato kakav je odjek te obilaznice među planinarima i kolika je njena posjećenost, no vjerujem da je cilj popularizacije zanimljivih mjeseta u unutrašnjosti otoka postignut.

Vratimo se sad glavnoj temi ovoga članka, otoku Cresu i njegovim stazama, gdje je stanje još mnogo šarolikije.

Prisjetimo se, Cres je 1968. dobio svoju prvu asfaltiranu prometnicu, poznatu, viju-gavu i još doskora posve usku cestu, jedinu koja povezuje sve dijelove otoka, dok su se tijekom

Kameni most u blizini Belog

70-ih malo-pomalo na nju nadovezivali asfaltirani odvojci do pokrajnjih naselja (npr. 1974. do Martinšćice). Očekuje se da će ove godine i posljednji dio te uske ceste, onaj uz grad Cres, biti proširen i osvremenjen. Dogodit će se to gotovo na 50-godišnjicu prvog asfaltiranja cestel Cres je prvi put povezan s kopnom trajektnom linijom Brestova – Porozine, dok je nakon izgradnje Krčkoga mosta (1980.) i ceste za Valbisku, krajem 80-ih godina počeo prometovati i trajekt na relaciji Valbiska – Merag te asfaltom povezao i dotad gotovo posve izolirano naselje Merag.

Što se razvoja planinarstva na Cresu tiče, sjever otoka, područje Tramuntane, bio je do prije četiri godine područje djelovanja udruge Eko centar Caput insulae, koja ga je premežila spletom atraktivnih staza. One povezuju prirodne i društvene zanimljivosti toga dijela otoka, a usput i neke nove atrakcije, poput nekoliko novosagrađenih labirinata. Staze se zbog svojih višebojnih oznaka razlikuju od standardnih planinarskih putova.

U središnjem dijelu otoka, od vrha Sisa prema jugu, do grada Cresa, te još dalje, prema Valunu i Lubenicama, markacije su postavljene marom Turističke zajednice Cresa, a južno od Valuna u suradnji s Centrom za održivi razvoj »Gerbin«. Na

tome se području susreću uobičajene planinarske markacije.

Još južnije, na području od Lubenica prema Vidovićima, Martinšćici, Zaglavu i Miholašćici, nalazimo pretežito tamnoplave markacije, plod entuzijazma nekolicine izletnika iz Zaglava. Još malo južnije, kod Štivana, postoji više markiranih staza drugih »autora«, također nezavisnih. Ni te staze nisu označene klasičnim markacijama.

Na krajnjem jugu, od naselja Beleja prema Punta Križi, najjužnijoj točki otoka, prostire se područje općine Lošinj, koja održava mrežu planinarskih staza označenih standardnim planinarskim oznakama. O njima se skrbe Planinarski klub »Osoršćica« iz Maloga Lošinja i Turistička zajednica Grada Malog Lošinja.

Usredotočimo li se na izdužen oblik otoka i uočimo li način na koji se duž njega, u smjeru sjever-jug, nižu zanimljivi lokaliteti, spontano će nam se nametnuti ideja o uzdužnoj planinarskoj obilaznici koja bi povezivala sva ta mjesta i omogućavala planinarima i turistima da ga u cijelosti upoznaju. Obilaznica bi prolazila kroz tri prostorno i pejzažno vrlo različite cjeline: Tramuntanu, središnji dio otoka i područje Punta Križe. Na toj bi stazi zasigurno dobro došao i

Brdoviti teren kod Meraga

VANJA RADOVANOVIC

poneki objekt za prihvat planinara, poput onoga na Osoršćici na Lošinju. Prikladna bi mjesto bila Beli, zatim Lubenice i/ili Pernat, Štivan i/ ili Ustrine te neki od zaselaka na južnom dijelu otoka.

Mislim da bi označavanje takvoga uzdužnog puta pridonijelo atraktivnosti Cresa i povećalo zanimanje gostiju za upoznavanje manje poznatih dijelova otoka, pogotovo izvan glavne ljetne sezone, kada je hodanje ugodnije, a prirodom caruje mir.

Pogledajmo kako bi mogla izgledati trasa obilaznice koja bi povezivala većinu najzanimljijih lokaliteta na otoku!

Polazeći od Porozine (pristaništa trajekta koji Cres povezuje s Istrom), postojeće markacije na Tramuntani vode prema zaselku Niski i dalje prema Belome, jednom od najzanimljijih naselja na otoku, gdje se posjetiteljima nudi mogućnost okrjepi i noćenja u pansionu »Tramuntana«. Postoji i trgovina, a za sezonske posjetitelje i mogućnost kupanja na plaži podno

mjesta. Od Beloga markirana staza vodi prema zaselku Poddupčiću, odakle bi se trebala istražiti mogućnost pristupa najvišem vrhu Cresa – Goricama (648 m). Od Gorica je moguć dostup hrptom do poznatijega i tek nešto nižeg vrha Sisa (639 m). Od Sisa markirana staza vodi do prijevoja Križića, gdje je autobusna stanica. Na planinarskoj karti Cresa (izdanje naklade SMAND, 2011.) naznačena je slabije markirana staza preko vrha Barbina te dalje, prelazeći cestu u smjeru zapada, prema crkvici sv. Blaža. Od nje vodi postojeća markirana staza (koja je prošle godine marom TZ-a Cres ponovno očišćena od grmlja) prema Sv. Salvaduru, jednom od najljepših vidikovaca na Cresu. Staza dalje vodi kroz stare maslinike na predjelu iznad grada Cresa, da bi nas napokon dovela i do samoga grada, koji pruža sve što je potrebno planinaru, od smještaja do javnog prijevoza (katamaran i autobus do Rijeke).

Od grada Cresa na jug vode dvije markirane staze u smjeru zaselka Krčine, jedna direktnim

smjerom, a druga preko zaselka Loznati – u oba se nalaze poznati ugostiteljski objekti čuveni po lokalnoj janjetini. Od Krčine trenutačno ne postoje markirani putovi u smjeru Valuna, no sudeći po karti, vjerojatno bi se lako našlo pogodnu trasu kojom bi se obilaznica produžila i do toga lijepog mještaja na obali, koje također pruža mogućnost smještaja, prehrane i kupanja. Od Valuna bi se trasa postajećim markacijama popela ponovno na gorski hrbat, u smjeru zaselka Pernata te dalje prema Lubenicama, nadaleko poznatima po prekrasnom vidiku na pučinu, ali i po položaju »na kraju svijeta«. U selu postoji i muzejska zbirka koju vodi već spomenuti Centar za održivi razvoj »Gerbin«. Lubenice su i ishodište za dva zanimljiva kraća izleta, do špilje Plave grotte, koja podsjeća na biševsku Modru špilju, te duboko dolje do plaže Sv. Ivan podno sela, koja je jedna od najidiličnijih na otoku.

Od Lubenica vodi markirana staza prema vrhu Helmu (482 m) te dalje prema zaselku Vidovićima, u kojemu, na žalost, više ne radi poznata gostionica »Mali raj«. Od Vidovića se u slučaju potrebe može brzo spustiti do obližnje Martinšćice, koja nudi autobusnu i katamaransku vezu, smještaj i prehranu. No, trasa obilaznice mogla bi postajećim

VANJA RADOVANOVIC

Vatrogasna promatračnica na Helmu

nemarkiranim putovima odvesti posjetitelje do zaselka Grmova (jedn. Grmov), s usputnim vidi-kom na Vransko jezero, a zatim dalje do vrha Babine, najljepšeg vidikovca na taj dio Cresa, i još dalje do crkvice sv. Kuzme i Dumijana te do ruševina Sv. Kristofora. Trebalo bi istražiti mogućnost veze starim seoskim stazama između tih lokaliteta i Štivana, kako bi se izbjegao nepotreban spust u Zaglav. Od Štivana do Ustrina, sljedećega sela na

Iza brojnih grmova - selo Grmov

VANJA RADOVANOVIC

putu prema jugu, vodi makadamski put s kojeg se može prići crkvici sv. Martina.

Nakon Ustrina staza bi prešla na područje općine Lošinj i put bi mogao postojećim stazama uz crkvicu Majke Božje od Loze i Jamu na Sridi doseći Punta Križu, najjužnije naselje otoka, koje nudi smještaj, prehranu i mogućnost dostupa javnim prijevozom.

Opisana je trasa tek jedna od mogućih varijanti pješačkog povezivanja sjevera i juga otoka. Autor ovoga članka predlaže tu trasu jer bi se najvećim dijelom mogle koristiti postojeće označene staze i što bi ona omogućavala pristup najzanimljivijim ciljevima. Skretanjem prema Osoru dobio bi se priključak na mrežu staza otoka Lošinja, s usponom na Osoršćicu i mogućnošću smještaja u planinarskom domu »Sveti Gaudent«. Na taj bi se način mogla dobiti jedinstvena planinarska staza dužine oko 130 km, koja bi se pružala od Porozine na krajnjem sjevernom dijelu Cresa do uvale Mrtvaške na najjužnijoj točki Lošinja.

Vrijedilo bi razmisliti i o mogućnostima smještaja uzduž obilaznice. Bilo bi lijepo kada bi postojala mogućnost smještaja (poput planinarskog doma) u nekim od manjih mjestâ na otoku (Pernatu, Lubenicama, Vidovićima, Štivanu). To bi olakšalo obilazak onima koji bi takvu obilaznicu htjeli obići u cijelosti, a vjerujem da bi dalo

i podstrek životu u tim (osim Štivanu) sada gotovo pustim naseljima.

Postavlja se, naravno, pitanje tko bi mogao biti pokretač takve akcije: Turistička zajednica Cresa, Hrvatski planinarski savez, Planinarski savez Primorsko-goranske županije ili neko od planinarskih društava koje ima snage i interesa za takvu inicijativu?

Na primjeru markiranja i održavanja planinarskih staza na otoku Lošinju vidljivo je da je suradnja više udruga i ustanova moguća. Uređivanje i markiranje staza na otoku Lošinju potaknula je Turistička zajednica Grada Malog Lošinja u suradnji s Gradom Malim Lošinjem i turističkom tvrtkom »Jadranka hoteli«. Uređenje i markiranje staza proveli su PK »Osoršćica«, Grad Mali Lošinj i komunalno društvo »Vodovod i čistoća Cres Mali Lošinj«. O izradi karata, putokaza i ostale opreme te karte, interpretacijskih ploča i drugoga skrbi se Turistička zajednica Malog Lošinja u suradnji s PK-om »Osoršćica«.

Treba napomenuti i poteškoće vezane uz otočne staze. Na otoku Cresu povremeno se čuju prigovori na račun TZ-a Cresa koja navodno premašo čini na označavanju, održavanju i populariziranju otočnih staza. Ali, prilike nisu posve jednostavne jer u manjim sredinama (po tome se, prema riječima zaposlenika TZ-a Cresa, posebno ističe Martinšćica) postoji otpor pojedinaca prema

označavanju staza. Oni pregrađuju javne putove koji su od davnine bili u upotrebi i sebi prisvajaju pravo njihova korištenja. Tako se poništavaju naporci većine mještana koji podržavaju čišćenje i oživljavanje nekadašnjih staza, a koje su dolaskom cesta i asfalta izgubile važnost. Pored toga, treba spomenuti i da je većina staza, pogotovo onih udaljenijih od selâ, zarašla jer se posljednjih desetljeća ne koriste, pa bi njihovo raščišćavanje iziskivalo velike napore i financijsku potporu. Tako se s jedne strane nalaze mogući plodovi takvog rada – očuvanje starih staza, popularizacija unutrašnjosti otoka i njezinih lokaliteta, poticaj posjećivanju

otoka izvan ljetne sezone, koji se ne mogu izraziti finansijskom dobiti (često jedinom zanimljivom pojedincima) i koji postaju vidljivi tek na duge staze – a s druge strane trud i financijska sredstva koja treba ulagati tijekom dužeg razdoblja.

Nadam se da će povezana mreža otočnih staza ipak jednog dana zaživjeti i omogućiti zanimljiv pohod s jedne na drugu stranu otoka.

* Zahvaljujem se na pomoći pri pisanju ovog teksta ravnateljici TZ-a Grada Cresa Sanji Živanović i zaposleniku TZ-a Franji Toiću te zaposlenicima TZ-a otoka Lošinja, posebice Daliboru Cvitkoviću.

180 godina od Dragojlina uspona na...

Moric Vahtarić, Duga Resa

Usvojemu je dnevniku ilirkinja Dragojla Jarnević 19. travnja 1836. ovim riječima ovjekovječila svoj izlet u okolicu Karlovca:

»Jučer bijaše nedelja i krasan topli danak. Već dugo nebijasmo na Turnu iza Mostanja, i tako se dogovorih sestrom da ćemo ići popodne onamo... Pred nama se dizaje ovelik brieg svojim vrhom nadvisuć ostale od strane Karlovca. Krasan ima biti od onuda vidik, rekoh, ajde Mino da idemo gori... Briegu uz podnožje stoe do dvie graničarske kuće, sestra mi se tuj obustavi veleć ako ću gori da me će ona kod kuće čekati. Naokolo je brieg do vrha posijan razju, koja je već ovelika, a na jugu briega vijuga se staza k vrhu. Bezazleno se uputih uz strana, do sada neviđena čovjeka uz brdo na samotan mu vrh. Čovjek bijaše posve uljudan i razgovaraše čedno. Stigosmo vrh briega. Uzhitjena pogledam u nizinu. A zbilja prekrasan vidik! Eno mi pod nogama Turna, iza njega Mostanje, Brindel, a opet ono dalje mili moj Karlovac. Lievo mu Dubovac, a desno se gubi vid u ravnici kojom Kupa teče a nad njom u sjeveru briegovi vinskom lozom nasadeni, i sve to tamo daleko do Zagreba.

Zaboravih se, gledajući mi pod nogama tolike krasote hrvatske mi domovine. Sad se obratim na jug. Ali tuj susrietaju oku same gore i briegovi a pod nogama duboka uzka dolina kojom teče potočić. Oblaci otplovili zrakom u istok i tanahne magle razsule se zrakom. Tuj se svodala duga iz potoka sjedne strane, a sa druge iz rieke Korane. Nigdje nevidjeh tako krasne duge. – Oh prekrasno prekrasno.

...I zbilja to saznaše umah sinoć naši znanci čim se kući vratismo. Oni bo šetahu po kupskom mostu, šetalisće obično večerno Karlovačana. Bijaše šale i smieha; a meni se vidi, da bi bez oklevanja opet u šta takova nenadano srnila, čim bi se o čemu romantičkomu radilo.«

Kada se govori o planinarskoj prošlosti, ovaj se zapis Dragoje Jarnević često, odmah nakon

Dragolja Jarnević

Zoranićevih »Planina«, navodi kao prvi opis nekog planinarskog uspona u nas. Iako neki autori sa zadrškom navode da je ovo uspon na jedan od vrhova u karlovačkoj okolini, opće je prihvaćeno mišljenje da je riječ o usponu na 346 metara visok brieg Martinščak. Često se navodi da je upravo zato nekadašnja podružnica HPD-a u Karlovcu godine 1926. nazvana »Martinščak«.

No je li to baš tako? Dragojla nije nigdje spomenula ime brijega na koji se popela, za razliku od penjačkog uspona na Okić, koji je poduzela 1843., sedam godina poslije. Nije nam dala odviše pouzdanih podataka, ali i to malo što jest dovodi pretpostavku da je cilj njena izleta bio Martinščak u ozbiljnu sumnju.

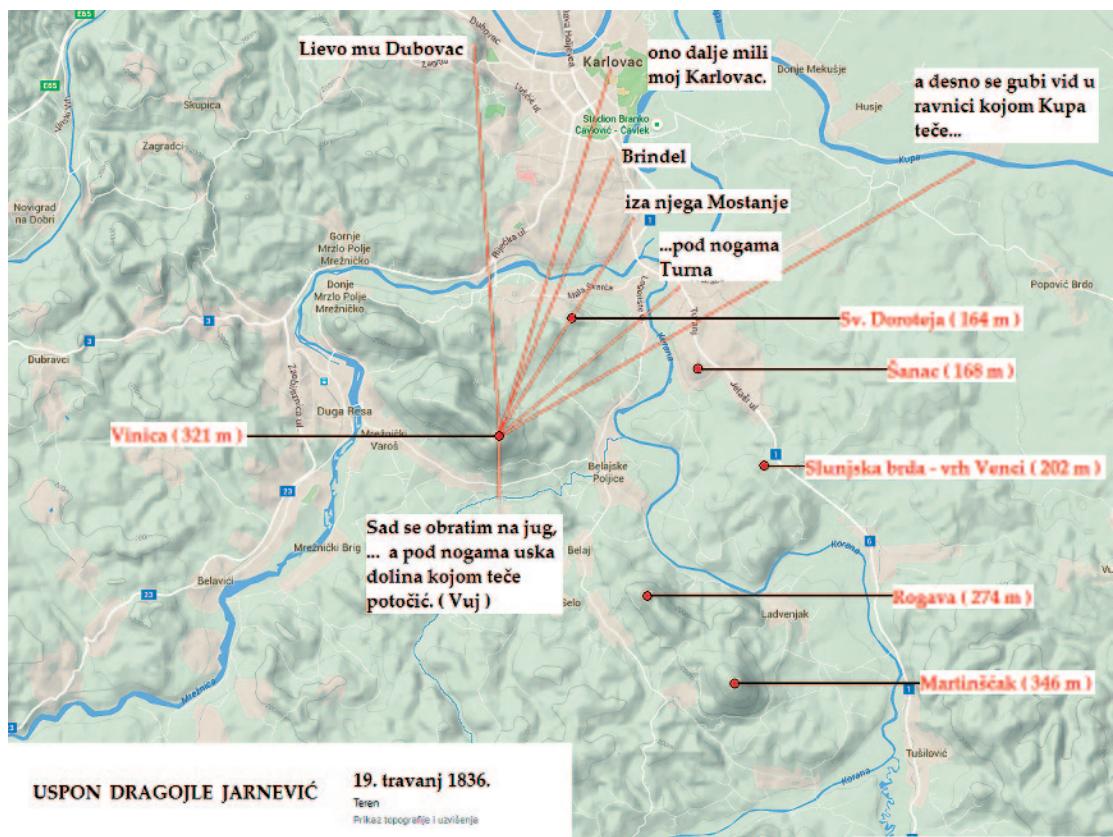
Analiziramo li pomnije cijeli tekst, uočit ćemo više nelogičnosti. Za usporedbu će nam

poslužiti tekst Stjepana Širole, koji je iz Karlovca na vrh Martinščaka pješačio nekoliko desetljeća poslije, u kolovozu 1899. Svoj uspon opisao je u jednom od prvih brojeva »Hrvatskog planinara« (»Na Martinščaku«, HP br. 10/1899., str. 149. i 150.).

No, podimo redom:

1. ...i tako se dogovorih sestrom da ćemo ići popodne onamo. – Izlet su započeli popodne, vjerojatno nakon nedjeljnog ručka. To samo po sebi nije upitno jer je i Širola na izlet krenuo poslijepodne, ali za razliku od njegova ljetnog uspona, sestre su izlet poduzele sredinom travnja, kada su dani ipak kraći. Kako znamo da nam iz Karlovca do vrha Martinščaka treba barem dva i pol do tri sata hoda, »upadamo« u ozbiljnu vremensku stisku. Uza sve to, prvo su bile na Turnju, a i sestra Mina nije bila odveć raspoložena za duge šetnje. Uzme li se obzir sve navedeno, čini se da je takav pothvat gotovo nemoguće izvesti tijekom jednoga travanjskog popodneva.

2. ...svojim vrhom nadvisuć ostale od strane Karlovca. – Za Martinščak se nikako ne može reći da je od strane Karlovca. Svojim je položajem izdvojen i relativno udaljen.
3. ...a na jugu briega vijuga se staza k vrhu. – Dva su glavna smjera pristupa na Martinščak: jedan iz sela Ladvenjaka (sjeveroistočno), a drugi iz sela Gornjeg Velemerića (zapadno). Južna je strana, ona okrenuta prema Korani, razmjerno strma i odanle ne postoji prikladan put za uspon na vrh.
4. ...uz brdo na samotan mu vrh. – U vrijeme Dragojlina uspona na vrhu Martinščaka nalazila se stara crkva sv. Martina. To nam kazuje i Širola: »Kapela je građena po svoj prilici g. 1650., te je i danas još dobro sačuvana, premda je izvržena oštrom vjetrovima i nepogodama vremena.« Ta je kapela srušena 1935./36. i od njenih je ostataka napravljena nova, koja i danas стоји. Zbog toga je čudna izjava o samotnome vrhu, a još je čudnije što crkvu uopće ne spominje. Tu su nelogičnost

Stara crkva Sv. Martina na Martinščaku

već primijetili neki autori. Osim toga, Martinščak je bio povijesno važan i poznat. Zbog toga je opravdano pretpostaviti kako je nemoguće da se Dragojla penjala na njega, a da to nije znala.

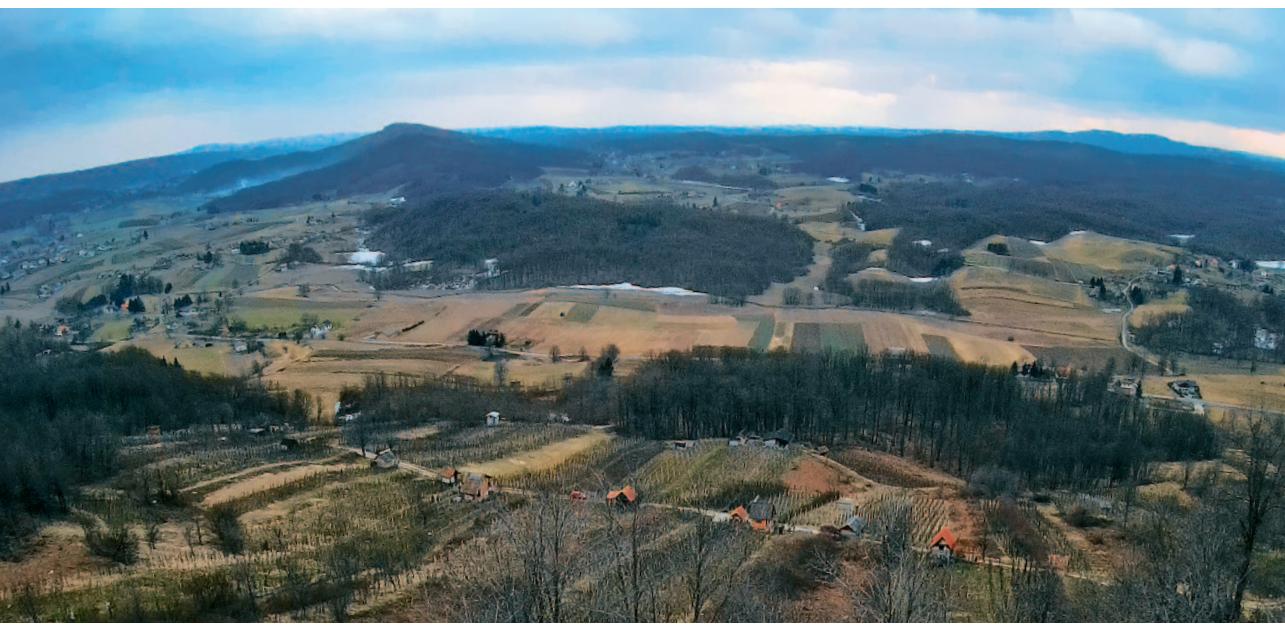
5. Sad se obratim na jug... a pod nogama duboka uzka dolina kojom teče potočić. – Još jedna nelogičnost. S južne je strane Martinščaka također Korana, koja ga obilazi s tri strane tvoreći svojevrstan »poluotok«. Nigdje na tom području nema uske doline kojom teče potočić.

Osim toga, da bi došla na Martinščak, Dragojla bi morala proći kroz neka mjesta, i trebala bi ih navesti. Širola je lijepo opisao put kojim je išao: »...iz Karlovca pješke preko Rakovca, Mostanja, Turna, uz Logorište do nekadašnjega Belaja, pa onda lievom obalom Korane u selo Velemerić.« Nekad su se sva sela u okolini Martinščaka nazivala Velemerić, a danas se selo u koje je došao Širola naziva Ladvenjak.

Zbog svega navedenoga malo je vjerojatno da se Dragojla uspela na Martinščak. Treba tražiti brijež bliže Turnju, sa strane Karlovca, sa samotnim vrhom, omeđen s južne strane uskom dolinom

Današnja kapela Svetog Martina na Martinščaku – omiljeno izletište Karlovčana

Vidik s Vinice prema jugu

kojom teče potočić. Neki od mogućih vrhova u okolini, osim Martinščaka, a koji su bliži i s kojih je dobar vidik na Turanj i Karlovac jesu: Rogava iznad Belaja (274 m), Venci u Slunjskim brdima (202 m), Šanac iznad Turnja (168 m) ili Sv. Doroteja iznad Male Švarče (164 m), ali ni oni ne odgovaraju opisu. Razlog je taj što ne »nadvisuju ostale«, a i ne nalazimo nikakav potok s njihove južne strane.

O kojem je onda vrhu riječ?

Od svih vrhova u okolini opisu najbolje odgovara Vinica, odnosno njene istočne padine prema selu Belajskim Poljicama (iznad Male Vinice ili Vinčice). Svi navedeni razlozi protiv Martinščaka ujedno su i razlozi za zaključak kako se Dragojla u travnju prije 180 godina penjala na Vinicu:

- Vinica je ipak mnogo bliže od Martinščaka krenemo li iz Karlovca preko Turnja i takav bi se izlet mogao obaviti tijekom jednoga travanjskog popodneva, prije mraka.
- Za razliku od Martinščaka, Vinica zatvara Karlovac s južne strane, a svojom visinom nadvisuje ostale brdjegove.
- Glavni put na vrh iz smjera kojim je dolazila Dragojla i danas »vijuga« upravo s južne strane.

Čitava je Vinica tada stvarno bila samotna i na njoj nije bilo nikakvih objekata, a i nema dugo kako su njive i vinogradi sezali do pod sam vrh.

■ Vjerojatno najčvršći dokaz za ovu tvrdnju nalazi se s južne strane Vinice. Između Vinice i Pečurkova brda, odnosno brda Šiška (jedn. Šišak) stvarno se nalazi uska dolina, kojom teče potočić Vuj, a koji se malo dalje ulijeva u Koranu.

■ Za razliku od Martinščaka, samotna je Vinica u to vrijeme bila manje poznata. Franjo Julije Fras u svojoj »Topografiji Karlovačke vojne krajine«, koju je izdao 1835. (dakle, godinu dana prije Dragojlina uspona), ne nalazi ime brda nego kaže: »*Vinica, mjesto sa 10 katoličkih kuća i 119 stanovnika. U blizini sela nalazi se malo brdo iz kojeg se kopa lijepa vrst pločastog kamena sličnoga crnome mramoru.*«

Sve nam te činjenice govore da se i neke »stare istine« koje uzimamo zdravo za gotovo s vremena na vrijeme trebaju preispisati, a prvi zabilježen planinarski izlet u hrvatskoj povijesti svakako je jedan od onih koji to zasluzuju.

Nadam se da je ovaj članak bar mali prilog koji će upotpuniti našu planinarsku povijest, i ispraviti neke stare nepravde. A mi članovi HPD-a »Vinice« posebno smo ponosni činjenicom da je hrvatsko planinarstvo, po svemu sudeći, započelo jednim usponom na našu Vinicu davne 1836. godine.

Jedan sasvim (ne)običan izlet na Mosor

Branka Kušenić, Nova Gradiška

vake godine HPD »Strmac« iz Nove Gradiške organizira višednevni jesenski izlet. Prošle smo godine za cilj toga izleta odabrali Mosor, nama Slavoncima daleku i – što se visine tiče – »taman« prikladnu planinu. Najviši vrh Mosora je Veliki Kabal, 1339 metara viši od razine mora.

Planirali smo polazak u subotu 24. listopada, u tri sata u noći. Već su se tada počele događati neobične stvari za jedan sasvim običan dvodnevni planinarski izlet. Nitko nije zakasnio, tako da se nas 18-ero, što mladih, što starih

planinara, ukrcalo u minibus i krenulo – točno u 3:00. Nitko nije zaboravio osobnu iskaznicu i sve su bile važeće pa smo bezbolno prešli državnu granicu i na GP Stara Gradiška i na GP Kamensko.

Kad smo stigli u selo Sitno Gornje (590 m) u blizini Splita, nitko nije kukao da je zaboravio sendviče, rakiju, gojzericu i sl. te smo nabacili ruksake i već u 11 sati krenuli prema planinarskom domu »Umberto Girometta«. Dakako, tamo nas je dočekao veoma gostoljubiv domaćin Špilo. Nitko nije pravio poteškoće u vezi

Subota -
osmjesi na
uzbrdici

KUŠENIĆ

BRANJA KUŠENIĆ

Nedjelja -
osmjesi i na
nizbrdici

sa smještajem pa smo se vrlo brzo smjestili u sobe, nas 12-ero u skupni ležaj s krevetima na dva kata, a šest cura u malu sobu, koja je nakon (ne)prospavane noći prozvana »škripavom sobom«.

Kad je naš vodič Kruno odredio vrijeme polaska, nitko se nije bunio niti odustao od predviđenog uspona na Veliki Kabal pa smo u 13 sati svi krenuli od doma prema sjeveroistoku, stazom koja vodi po kamenjaru obraslim u nisko raslinje, planinske trave i mirisno ljekovito bilje. Nije se jurilo na vrh, već se išlo polako i bez velike žurbe. Na vrh smo stigli bez većih teškoća, iako je Krešo imao bliski susret s poskokom veličine L (do vrha je »narastao« do veličine XXL). Nije bilo ni kiše, ni magle, ni vjetra, ni oluje... Bilo je neobično toplo i vedro za mjesec listopad pa smo na Veliki Kabal stigli kao da smo se uputili na plažu, u kratkim rukavima i sa sunčanim naočalama.

Na vrhu nas nitko nije požurivao pa smo oko sat vremena ljenčarili na suncu

i uživali u divnom vidiku prema moru (O more dubokoo...), otocima (a bilo je i Jabuke – na vidiku) i Italiji (domar kaže da za daleke vidike trebamo zahvaliti buri koja je udarala još toga jutra). Lijepo se vide suncem obasjani Split, Trogir, Kaštelanski zaljev i kanjon rijeke Cetine, te moćne planine Biokovo, Omiška Dinara, Dinara, Troglav, Kamešnica i Svilaja. Još ćemo dugo pamtiti taj predviđan vidik na obje mosorske strane.

Nitko se nije naljutio kad je Kruno promijenio plan i predložio da oni umorniji krenu prema domu uz pratnju iskusnog nam predsjednika Drage i domara Duše (dobre duše naše planinarske kuće na Strmcu), a ostatak ekipe na Vickov stup (1325 m). Nakon kratke šetnje grebenom, dolazimo do metalnoga planinarskog skloništa na samom vrhu, s kojeg se na sve strane širi vidik: i na more, i na zaleđe, i na veliki drveni križ postavljen na Velikom Kablu. Uza svjetlost čeonih lampi i svjetla Splita grada

Odmor u
"gnijezdu" na
Velikom Kablu

stigli smo bez povreda do doma, oko pola sedam. Nitko nije zabušavao kada su počele vježbe istezanja ispred doma, što ih je vodila naša Sandra, a ako netko kaže da je Krešo zabušavao, vara se! Ipak je netko morao fotoaparatom ovjekovjetiti tu veselu družinu (i čuvati burence piva). Pa ipak, zahvaljujući velikoj količini umora i toplini u želucu – od prefinoga planinarskog gulaša, rakijice i crnog vina – svi smo brzo zaspali, a nitko nije hrkao tako da bi se prozori tresli. I još smo imali sat vremena spavanja gratis – te se noći sat pomicao unatrag.

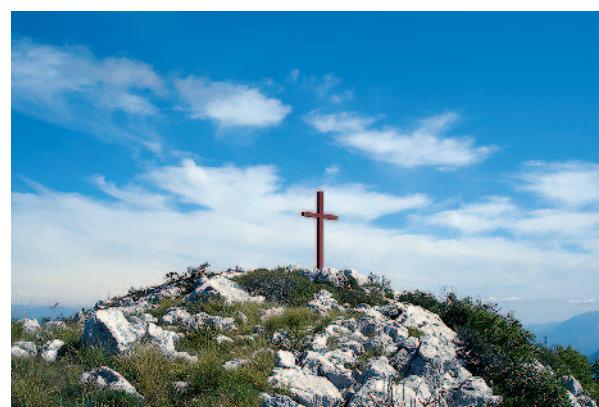
Nakon obilnoga slavonskog doručka organiziranog na klupama ispred

najvećega dalmatinskoga planinarskog doma, u hladu visokih srebrnih jela, manja se skupina uputila na idiličnu zelenu livadu Ljuvač, s malim jezercem, u podnožju doma, a ostatak vrlo ugodnom stazom do planinarskog skloništa »Kontejnjer«. Cilj nam je bila špilja Vranjača. Uslijedila je promjena plana, pa smo se umjesto za pješačenje od doma do špilje odlučili za blažu varijantu i spustili u Žrnovnicu, gdje smo dočekali svoj mali škripavi autobus. On nas je prevezao do Dugopolja i impresivne špilje koja je začinila našu mosorsku pustolovinu.

Kad smo ušli na autocestu Split – Zagreb, s divljenjem smo promatrali Mosor u cijeloj njegovoj dužini od 25 km, s ponosom smo »odozdo« gledali drveni križ na Velikom Kablu i prepoznatljivo crveno sklonište na mosorskem grebenu te konstatirali: Kakav neobičan izlet, pa nitko se nije posvadao!

Sve pohvale ekipi koja je na Mosor krenula samo s jednim ciljem, koji je i ostvarila – uživati, uživati i samo uživati. U tome nam je pomogao najstrpljiviji vodič na svijetu – Kruno, i priroda koja nas je nagradila prelijepim vidicima i sunčanim danima.

Križ na
Velikom Kablu,
najvišem vrhu
Mosora

Sveto brdo i Vlaški grad u kasnu jesen

Željko Sporiš, Zagreb

Kao veliki zaljubljenici u Velebit i poštovatelji njegovih ljepota, prošle smo se jeseni uputili na Sveto brdo, drugi po visini njegov vrh, koji nam je zbog raznih, što objektivnih, što subjektivnih razloga, nekako izmicao. Cijeli je jesen kišilo pa je želja zamalo ostala neispunjena, a onda se ukazao mjesec studeni sa stabilnim vremenom i odličnom prognozom za vikend. Naravno da su Ivan i Ruža samo to čekali, a ni ostatak društva nije bilo teško nagovoriti. Najveći otpor pružao je Zvonko (da on

ima »sedam banki«, da su dani kratki, da 15. studenoga nije vrijeme za takav uspon...). Međutim, silna želja ipak je prevladala.

Kako ne bismo dva lijepa sunčana dana utrošili samo na Velebit, u subotu smo se dovezli do sela Kovačevića u Lici i onako usput, kao za kondicijski trening, popeli na 1590 metara visok Kremen. Dan je bio vedar, vidici s vrha vrlo dojmljivi, a sve to dalo nam je dodatan motiv za sutrašnji uspon na Sveto brdo. Minibusom smo se uputili do

Na putu od
Vlaškoga grada
prema Svetom
brdu

ŽELJKO SPORIŠ

Vidik prema
Dušicama

Gradilište
novog skloništa
»Vlaški grad«

svoga smještaja u Starigradu. Slijedila je roštiljada i rani odlazak na spavanje kako bismo ranom zorom bili spremni za dugo hodanje Velebitom.

Do Libinja nas je svojim terencem dovezao mjesni prijevoznik jer smo izračunali da ne bismo stigli sve prehodati krenemo li iz Modriča. Samo što je svanulo (bilo je tek sedam sati), a ekipa je već započela s usponom. Dobrom travnatom i kamenitom stazom između suhozida stiže se lako do ostataka kapelice svetog Ivana. Cijela je staza još u sjeni, a sunce obasjava samo naš krajnji cilj, Sveti brdo. Dobro znamo da nije tako blizu kako se trenutačno čini. Jutro je svježe, šipak svjetluca na mrazu, a trava se iskri pod prvim zrakama sunca. Sve nas to nosi do livade pod Vlaškim gradom, gdje zastajemo radi malog odmora i okrjepe.

Sad treba svladati nekoliko strmih dionica do prijevoja, gdje se naša staza spaja s grebenskim putom koji dolazi od Vaganskog vrha. Odavde se treba мало спустити на travnatу zaravan, па затим

opet strmo nastaviti do mjesta gdje puca vidik na ličku stranu. Lika se ovaj put ne vidi jer je prekrivena maglom. Staza skreće desno, prilično strmo, i odjednom smo na vrhu! Od velike sreće Zvonac nas je sve izljubio, a na kraju i ploču s deset zapovijedi! Budući da sve ide po planu, imamo dovoljno vremena za zakusku, slikanje i uživanje u vidicima.

Nakon odmora spuštamo se do Vlaškoga grada, koji je u međuvremenu utonuo u oblak. No kad smo se popeli na njegov stjenovit vrh, vjetar nas je nagradio rastjeravši maglu i pružio nam nezaboravne slike cijelog grebena Velebita, koji je bio obasjan suncem, dok je more doslovno bilo »more magle«! Naslonjeni na velebno stijenje, poput guštera uživamo u toplini jesenjeg sunca. Nakon slikanja iz svih kutova, ushićeni i ispunjeni silazimo do prijevoja i razgledavamo gradilište novoga planinarskog skloništa »Vlaški grad«. Silazak do Libinja lagan je, opuštajući, a prijevoz nas već čeka.

Bio je to više-manje tehnički opis našeg pohoda, ali želio bih upozoriti i na duhovnu dimenziju i smisao boravka u planinama. Kad našim prijateljima pokazujemo slike s posjećenih vrhova, najčešća su pitanja: pa kako vam se dâ, zar nije teško, zar nije opasno? Da, zna biti i teško i opasno, u što smo se uvjerili i ovaj put vidjevši spomen-ploču posvećenu stradalim planinarima iz Splita. Kraj nje smo nakratko zastali i svatko im je u sebi posvetio nekoliko misli. Na Libinju smo zapalili svijeću za stradaloga kolegu Đanića, kojeg smo poznavali sa zajedničkih izleta. Da, planinarenje može katkad biti opasna aktivnost, ali čudnovato magična privlačnost kretanja po planinama i svi oni užitci koje nam one pružaju daju nam za pravo da opasnost pravilno vrednjujemo, da je uračunamo u svaki pohod i pokušamo svesti na najmanju mjeru. Nagrada su nezaboravni vidici, susreti s divljim biljkama i životinjama, s kolegama planinarima, a sve to jača tijelo i oplemenjuje duh.

* Ovaj su pohod ostvarili: Štefanija i Zvonko, Ksenija i Branko, Božica, Jasmina, Dragica i Željko. Vodiči su nam bili Ruža i Ivan Vukasović, kojima zahvaljujemo na nesebičnom trudu i dobroj organizaciji.

ZELJKO SPORIS

Devetnaestoga ujutro!

Ivan Hapač, Sveta Nedelja

»Ako želiš imati što nikada nisi imao,
učini nešto što još nikada nisi učinio.«

Devetnaesti je dan jednog mjeseca. Jutro, 8:32. Nisam daleko od kuće i ponovno želim učiniti nešto što nikada nisam. Na mnogo planina u svijetu nisam bio, niti ču biti, ali moje uvjerenje da treba upoznati sve u svojoj okolini i dalje vrijedi. Ovdje, na ovim prostorima, gdje sam ganjao loptu krpenjaču, gdje je moje dječe dvorište, na mojoj prvoj planini, koju posjećujem šezdesetak godina, još uvijek ima staza kojima nisam prošao. Možda čete se tome i začuditi, ali znate i sami da je tako. Ako često planinarite na istoj planini, gotovo uvijek s istim društvom, i rute su vam, obično, nakon nekoliko godina uvijek iste.

Uvijek lijepo

Postupak i dogovaranje uvijek je slično. Nađemo se na starome mjestu, idemo do tog i tog doma, a ići ćemo poznatom stazom, rijetko drugačije. Prošao sam taj ustaljeni proces, kao i mnogi od vas. Sada hodam stazama i prilazima kojima nisam prošao ili idem starim, neobilježenim stazama koje su zapuštene i zarasle; za koju će godinu priroda učiniti svoje i neće biti ni prohodne.

Taj sam put krenuo dobro poznatom označenom stazom na Medvednicu. Kad sam bližnjima rekao kuda idem, začuđeno su me pitali: »Kaj nisi tim putem išao?« E, pa nisam... i evo me pred jednim od njih.

IVAN HAPAČ

Upućujem se prema planinarskom domu »Risnjak« stazom iz Vrapča, gdje započinje i staza kojom često idem, a koja vodi pokraj izvora Družinca ili u smjeru slapa Sopota ili prema Ponikvama. No nikad nisam išao desnim grebenom prema vršnom dijelu Medvednice. Samo sam prema podacima iz planinarske karte znao gdje je po prilici početak staze. Iako sam onuda mnogo puta prošao vozeći se autom, nisam ga zamijetio jer mi je pozornost bila usmjerena na neke druge, tada važnije stvari.

Ostavljam vozilo ispred doma zdravlja u Vrapču. Pomalo neupućen, pristupam čovjeku koji se s vrećicama u ruci vraća s tržnice i upravo ulazi u svoj auto. Odjeven kao da je u svom dvorištu, odavao je dojam čovjeka koji je domaći na tom terenu. Zamolim ga za informaciju o autobusu prema Gornjem Vrapču. Vrlo mi ljubazno pokazuje autobusno stajalište, a još mi veselije, kao da je to normalno, nudi da me poveze dio puta. Sporednim cestama vozi me točno do mjesta gdje počinje moja današnja polazna staza. Naravno da sam se za vrijeme vožnje, kao pravi sangvinik, raspričao o svojoj namjeri, a on me pun ljubaznosti dovezao i pokazao mi kuda dalje. O, kako sam mu bio zahvalan, jer nas temperature zraka tih dana nisu baš mazile. Početak puta označen je markacijom i natpisom, tako da je sve jasno. Uštedio sam dvadesetak minuta od planiranog vremena. Dan je dobro počeo.

Krećem prateći markaciju prema vrhu brežuljka Brežana. Prolazim pokraj kuća i pokraj ljudi koji u to nedjeljno jutro traže hladovinu, osvježenje i mir. Kuće se postupno prorjeđuju pa nakon jedne zidane i još jedne drvene vikendice u hladovini šume, gojzerice gaze kolnim putom koji se ubrzo pretvara u stazu. Oduševljen usponom, a još više ravnom terenom na grebenu Trtnoj rebri (jedn. Trtna rebar), tamo iznad streljane, imam osjećaj da sam u parku, a ne na početku uspona na Medvednicu. Malo me zabrinjava što se staza blago spušta, no marka je tu i znam da sam na dobrom putu.

Tom stazom, označenom brojem deset, dolazim do križanja ispod Črnog vrha, gdje se staze račvaju, pa se moram odlučiti kojom dalje jer oba smjera vode prema mojoj cilju. Napuštam stazu broj deset i put nastavljam stazom broj pedeset i četiri. Uživam u tišini i hladovini, ali ne i u svježini

šume. Sparno je. Na tom je dijelu puta netko uz planinarske markacije neštedimice koristio i plavu boju. Nisam odgonetnuo o čemu se radi.

Ubrzo sam se našao iznad potoka Mikulića, na mjestu gdje staza izlazi na cestu. Ne dopada mi se što se cesta spušta. Znam da će to spuštanje negdje platiti usponom.

Dosad sam hodao sâm, ali na tom kratkom dijelu ceste kraj mene su prošli stari »stojadin« bez registarskih pločica i dvije skupine biciklista. Zaključio sam da nam je cilj isti. I oni žele doći do doma na Pongračevu.

Čim sam prešao potok, staza se odvojila od ceste i započela je naplata za toliko spuštanja. Staza broj 54 vodi uzbrdo, desnom padinom grebena Nagošnog brega. Nakon četrdesetak minuta polaganog uspona ponovno sam na istoj cesti. Markacije su dobre i lijepo me vode. Takvo što uočavam onda kad prvi put idem nekom stazom, a ne moram ništa tražiti. Sve je na vrijeme vidljivo. Već znam da sam blizu. Još malo hodam cestom pa skrećem lijevo na stazu. Vrlo brzo trebao bih doći do planinarskog doma »Risnjak«. Sunce lijepo grijе, a cesta baš i nije u hladovini, no uživam u otvorenom vidiku prema maglicom pokrivenom Zagrebu.

Zanesen vidicima, shvatim da već malo predugo hodam. Nisam dobroazio, pa sam došao malo predaleko, i to na križanje ceste i planinarske staze koja vodi od Mikulića prema domu »Risnjak«. Taj mali promašaj nije bio dio mog plana. Baš kad sam bio zadovoljan označenom stazom, negdje mi je promakla markacija. Previdio sam mjesto gdje se staza ponovno odvaja od ceste. Pomalo nesretan zbog svoje nepažnje, tvrdoglavo se okrećem i uz začuđene se pogledi drugih planinara upućujem natrag, u smjeru odakle sam prije minutu stigao.

Sada mnogo pažljivije hodam lijepo osuščanom cestom i, naravno, spazim marku i ulaz u šumu. Ubrzo sam dokučio zašto sam promašio odvojak. Na samom je ulazu u stazu netko srušio nekoliko stabala, ali nije za sobom počistio odsječene grane pa one ometaju pogled prema prvoj, dobro postavljenoj markaciji. Mičem nekoliko grana i sada zaista siguran polako prilazim Pongračevu i planinarskom domu »Risnjak«. Sama me staza vodi prema onom »čarobnom«, završnom usponu livadom do doma.

Izgubljena marka

Kao i obično nedjeljom, ispred doma je mnogo posjetitelja, koji su došli vođeni različitim motivima. Neki autom, neki biciklom, neki pješice iz Mikulića, neki od »Grafičara«, a primjetio sam da su neki došli i Njemačkim putom preko Falata, iz smjera Grajfove kopanje. To je ubrzo bio i moj smjer povratka.

Oko podneva, kad su se neki već počeli vraćati prema Mikulićima, a neki još i dolazili, krećem prema Ponikvama. Dobro mi ide. Ne osjećam veći umor i ubrzo grabim stazom broj osam.

Dalje sve teče uobičajeno i sve je dobro poznato. Prvi odvojak prema slapu Sopotu, pa drugi, ali nemarkiran, pa zatim treći, tamo na predjelu Lešćini. Laganim usponom i pažljivim traženjem prolaza po dobrano razrovaniom putu stižem napokon do Jambrišakova vrela. Osyežavam se vodom na izvoru, uzimam novu zalihu i nastavljam. Podno samog vrela i staze prema Ponikvama zamjećujem čovjeka kako iz

nekog novog izvora toči vodu u kanistre na maloj traktorskoj prikolici. Stanem začuđen, jer nisam prije video taj izvor, a čovjek mi strastveno pojasnii kako su on i priatelj uredili taj izvor i još nekoliko njih u okolini, i kako gotovo svaki drugi dan iz Gornjeg Vrapča dolazi ovamo po vodu. Hvali njenu kvalitetu, koju su čak i provjerili nošenjem uzorka na analizu, a na moj upit kako se zove taj novi vrutak, kratko odgovori – Matino vrelo. Pa, ako budete prolazili tim putom, napijte se slobodno. Voda je izvrsna.

Nastavljam stazom preko Ponikava, pa asfaltiranim cestom do odvojka staze prema Gornjem Vrapču i nakon otprilike sat i pol zatvorim svoj krug na autobusnoj stanici do koje me je jutros dovezao moj ljubazni prijevoznik-namjernik. Ubrzo sam bio kod svojeg auta.

I evo, učinio sam. Bilo je popodne, jedne nedjelje, 16:50 sati.

Zašto volimo planinariti

Bilješke polaznika planinarsko-ekološke sekcije »Mali zeleni« pri OŠ Sveta Nedelja i članova Obiteljske sekcije »Svarožići« PD-a »Pinklec« iz Svetе Nedelje

Volim planinariti zato što tako bolje upoznajem prirodu. Priroda mi je oduvijek bila najbolja prijateljica. Od nje mogu naučiti kako štititi okoliš. Volim planinariti zato što sam na izletu okružena zelenom bojom. Jako volim zelenu boju! I naravno, na svakom izletu uočim i promatram zanimljive kukce i biljke. Planinarenje je najbolja rekreacija na svijetu.

Iva Čičak

Moja učiteljica vodila je planinarsku školu. Pitala je učenike iz razreda žele li pohađati i tu školu. Neki su pristali, a neki ne. Ja sam pristala i drago mi je što sam tako odlučila. Tijekom planinarske škole išli smo na puno dobrih izleta i naučili puno zanimljivih stvari o boravku u prirodi. Na kraju uspješno savladane planinarske škole dobili smo diplome. I dalje planinarim. Zavoljela sam taj oblik druženja s prirodom jer se na svakom novom izletu dobro zabavljamo i naučimo neku zanimljivost o cvijeću, životinjama i ekološkom ponašanju. Volim planinariti!

Nika Krstanović

Volim planinariti zato što skupljam žigove. Volim planinariti zbog prekrasnih pogleda. Volim planinariti zbog zabave.

Najviše planinarim s tatom. Idemo na izlete koje organizira Planinarsko društvo »Pinklec« iz Svetе Nedelje. Mojoj sestri Dei svida se planinarenje, ali ne voli dugo hodati. Najljepši izlet mi je bio kad smo se popeli na vrh Kleka. Najviše planinarim zbog zdravlja.

Nekad na izlete pratim i baku.

Neo Vojvodić

Volim planinariti zato što volim prirodu. Prirodu volim zato što je puna zelene boje. Meni je zelena boja najdraža! U prirodi rastu biljke. Ima i puno životinja i stabala. Volim planinariti jer se tada družim s prijateljima. Moji prijatelji također često planinare. Dok tako hodamo, razgovaramo i pjevamo. Pa i kad smo umorni – nastavljamo dalje. Mi smo uporni mali planinari.

Lorena Ratković

ALAN ČAPLAR

Zimske radosti – i zimi i ljeti!

Darko Mršnik, Rijeka

Kao što je uvijek bilo zime i hladnoće, tako se svagda nađe i radosti vezanih uza zimu! Snijeg i sve ono što ta pojava donosi, većina je planinara sklona povezivati isključivo sa zimom. I najčešće su u pravu jer u našem okruženju nema cjelogodišnjega snijega i leda na vrhovima planina. Iako se u vrtačama i sniježnicama i u proljeće često nađe ostataka zime, oni nisu prepreka planinarima jer su obično izvan putova koji se koriste u suhim uvjetima.

Planinariti zimi drugačije je i kompleksnije iskustvo. Više je razloga za to, a pobliže će se osvrnuti samo na neke. Zimi je najčešće hladno. Hladnoća se pojačava zbog kratkoga dana, odnosno slabe osunčanosti. Jasno je da nas svjetlost »zubatog« sunca ne može mnogo ogrijati. Sva se ta hladnoća umnogostručuje kad se u jednadžbu uplete vjetar. Poznato je da osjećaj hladnoće raste s porastom brzine vjetra. Taj se neugodan osjećaj pojačava u skladu s određenim pravilima, opisanim i zabilježenima u tablicama u kojima se može očitati »faktor osjećaja hladnoće«. Spomenute su tablice dostupne na raznim izvorima.

Ta i takva hladnoća u planinarstvu je najčešće loše procijenjena. Vodići znaju da mnogi planinari što ih vode na izlet ljeti podcjenjuju, a zimi precjenjuju hladnoću i odijevanje u takvim okolnostima.

Za razliku od ljetnih pohoda, zimi se tijelo najčešće previše utopljava. Mnogi nose preglomaznu i neslojevitu odjeću pa ne mogu ovisno o potrebi skidati ili odijevati pojedine slojeve. Najbitnije je svakako izbjegći prekomjerno znojenje, koje i pri nošenju kvalitetne, brzosušeće odjeće može dovesti do pothlađivanja ako se onemogući termoregulacija.

Tek se nakon toga kao izazov pri planinarenju zimi pojavljuje snijeg. Kad nema snijega, oprez iziskuju kiša, a često i skliska podloga.

Međutim, snijeg iz temelja mijenja pravila »igre«. Da nabrojim samo neka: npr. zahtjevnost i brzina napredovanja ovise o količini i vrsti snijega pod nogama, oprema mora zadovoljavati u pogledu sigurnosti i ugode, kao i obuća, koja svojom prikladnošću mora odgovoriti svim izazovima koji se pred nju postave. Snijeg i planinarenje zimi zahtijevaju veću količinu opreme, a poveću je težinu izazovnije nositi kada se krećemo po nestabilnoj podlozi. Pored još mnogih sitnih pravila korištenja snježnih staza, osvrnut ću se na jednu vrlo bitnu razliku.

Nikad, ali baš nikad, ne upućujte se u zasnižežene planine ako tim putom niste išli u uvjetima bez snijega. Čak i ako ste ih pohodili u druga godišnja doba, to ipak nisu isti planinarski

putovi. Naime, zimski, snježni put često je različit od onoga bez snijega. Ako i nije tako, postoji velika vjerojatnost da će oznake na planinarskom putu biti u najmanju ruku slabije vidljive, a često i zametene snijegom. Osobi koja se prvi put kreće nepoznatim terenom, orijentacija je u takvima uvjetima previše izazovna. Planinar se u takvima okolnostima izlaže nepotrebnim rizicima. Međutim, ovdje priskaču upomoć vodići HPS-a, iskusni planinari kojima je zadaća da vam uskrate »doživljaj« vezan uz poteškoće s gubljenjem i lutanjem.

Kolikogod izostanak vegetacije i lišća otvara vidike u šumi i čini put kraćim nego što on uistinu jest, ipak, tragove u snijegu lako zatrppaju novonapadali snijeg ili zapusi koje nanosi vjetar.

Sve dosad napisano bilo je razmjerno jednostavno. No, sad na scenu stupa led, najzahtjevnija podloga u zimskom planinarenju. Led i ljeti u visokogorju stvara uvjete zimskog planinarenja

Snijeg na planinarskoj stazi u kasno proljeće

KENAN HUŠRENOVIĆ

ALAN ČAPLAR

Vježba kretanja s derezama po snijegom prekrivenoj padini

Uspon skupine povezane ledenjačkim navezom

i zahtijeva primjenu posebnih pravila kretanja, bez obzira na godišnje doba. Ako su dosad bile dostaone i skromnije planinarske vještine jer je

Priječenje snijegom prekrivene padine na Planjavi

SLAVKO PATAČKO

snijeg bio pomalo milostiv te je planinarima oprštao sitne greške i nesmotrenosti – led to ne čini!

Kretanje po zaledenoj podlozi jest kretanje uz tehnička pomagala, koje treba dobro uvježbati. Osnovna su pomagala cepin i dereze. Tu nema mesta improvizacijama jer su ulozi preveliki, a pogreške se plaćaju ozljedama. Oprema za kretanje po ledu mora biti provjerena i planinar koji dolazi na led mora se njome znati koristiti. Zato je potrebno prije zahtjevnijih tura u visokogorju provesti pripremne izlete i vježbe. To je jedini ispravan način na koji se spremá pohod u izazovnija područja i na više vrhove. Nadgradnja tome jest korištenje pojasa i slaganje naveza radi dodatnog osiguranja, a koristi se na početku visokogorskoga planinarskog staža, i to, radi maksimalne sigurnosti, uz osposobljene vodiče.

I naše planine zimi mogu biti zaledene. Led se na nekim mjestima zadržava i do kasnog proljeća

jer duži dani i više sunca danju otapaju površinu snijega, ali se on za hladnih noći ponovno smrzava i ledi.

Da ne bismo govorili samo o opasnostima planinarenja zimi i u zimskim uvjetima – a dalo bi se o tome još štošta važno reći, na primjer, o važnosti sunčanih naočala u visokogorju, poteškoćama sa smrzavanjem tekućine za piće, o lavinama i ledenjacima... – osvrnimo se na ljepote i prednosti. Kao prvo, postoje vrhovi koji su teško dostupni ili nedostupni ako nema snijega jer su njihove strme padine i živi sipari neprohodni dok ih led i snijeg ne učine stabilnim za kretanje. Čistoća snijega ima i neku poetsku, nevinu i jednostavnu ljepotu. Provoditi vrijeme u prirodi u takvima uvjetima često nas čini zahvalnima pa više cijenimo toplo ognjište planinarskog doma, gdje nakon izleta uz društvo i hrana zahvaljujemo na predivnom danu. Tad i pjesma drugačije zvuči, nekako ljepše. Često za lijepa zimskog dana izlazak na vršni greben pruža vidike kakve možemo samo poželjeti. Kad samo zamislimo vidik i osjećaj što nas ispunjava kad se uzdignemo iznad sumaglice i magle što se provlači dolinama! Kao da smo se popeli iz dubine mora i vidimo na obzoru susjedne vrhove kako plove iznad oblaka, kao kakve otoke. To je recept za savršen izlet.

Između ledenjačkih pukotina

Tad se zaboravljuju sva rana i prerana ustajanja, sve nedaće vezane uz hladnoću, dug pristup, strmine bez prtine... Tad imamo osjećaj da se sve lijepo stvari moraju zasluziti kako bi doživljaj bio bogatiji, jači i pomalo »sočniji«.

Odmor alpinista u Alpama

Ismet Baljić

U 93. godini života u Zagrebu je umro dojen hrvatskog planinarstva, alpinizma i gorskog spašavanja, najstariji aktivni član HGSS-a, član stanice HGSS Zagreb, gorski spašavatelj Ismet Baljić Puba. U redovima gorskih spašavatelja Puba je bio neprekidno prisutan od ranih pedesetih godina prošlog stoljeća kada je bio osnivač i prvi pročelnik stanice GSS-a PSH u planinarskom društvu »Zagreb-Matica«. U stanici GSS Zagreb djelovao je od njena formiranja spajanjem ranijih zagrebačkih stanica pri planinarskim društvima, a bio je i njen uspješni pročelnik, zaslužan, uz ostalo, za nabavu mnogih vrijednih dijelova opreme. Svojim stalnim interesom za tehniku spašavanja i njezin razvoj, sam je zamislio i izradio nekoliko nosila, a svoje veliko znanje i iskustvo nesobično je predavao mladim spašavateljima kao instruktor GSS-a s najdužim stažem, duljim od 60 godina, na čemu su mu zahvalne generacije i generacije gorskih spašavatelja. Vodio je 1957. prvi tečaj GSS-a PSH na Zavižanu, bio instruktor na tečaju za osnutak gorske spasitelne službe u Makedoniji. Bio je aktivan u Komisiji za alpinizam PSH, instruktor na mnogobrojnim alpinističkim školama, ispitivač u nebrojenim ispitima za naslov spašavatelja, također suosnivač i ispitivač na glasovitim saveznim instruktorskim ispitima čime je pridonio unaprjeđenju razine gorskog spašavanja u svim službama gorskog spašavanja u bivšoj državi. Sudjelovao je u ostvarenju hrvatskog prijevoda slavnog Marinerova udžbenika »Suvremena tehnika spašavanja«. Dugo je godina bio član Sayjeta (Kuratoriuma) za sigurnost u planinama koji se održavao u austrijskom Kaprunu.

Baljić je cijelo vrijeme pa i u posljednjim godinama, kada se njegova energija i aktivnost smanjila, bio svojevrsna središnja točka oko koje su se događale i na neki način provjeravale i potvrđivale sve aktivnosti u GSS-u, akcije, tečajevi, članstvo u IKAR-u, nabava opreme i ekspedicije koje je pomagao GSS. Puba je dao i važan doprinos pri ulasku Hrvatske gorske službe spašavanja u međunarodnu spašavateljsku udrugu IKAR nakon osamostaljenja Hrvatske, a bio je i predstavnik hrvatskog GSS-a u IKAR-u.

Njegov je život bio najtešnje povezan s planinama. Praktično svakog vikenda i slobodnog dana bio je na izletu najčešće zajedno sa suprugom Zoricom. Kao alpinist i nositelj naslova alpinist, Puba je najpoznatiji po lednom penjanju i kao instruktor u glasovitoj ledenjačkoj školi Fritza Moraveca na Moserbodenu u području Glocknera. Njegovom zaslugom tu je školu pohađao i cijeli niz naših alpinista i gorskih spašavatelja.

Uz nebrojene dane dežurstava na Medvednici i dane provedene na obuci mlađih spašavatelja, Puba je sudjelovao u mnogim teškim akcijama spašavanja, često kao vođa akcija, među njima u potrazi za planinarima stradalima u lavini na Prenju, u potrazi za zagrebačkim planinarom u području Triglava, u teškom zimskom spašavanju čovjeka sa smrzotinama s Ličke Plješvice. Zaustavio je redovni zrakoplovni let za Split da se ukrca spašavateljska oprema i ekipa za spašavanje iz duboke jame na Braču. Također je sudjelovao u akciji spašavanja smrznutih planinara na Medvednici, u spašavanju planinarke sa Štirovcu, u velikoj akciji u Vaternici, kao i u spašavanju stradalog skijaša na Bjelolasici.

Nakon godina vrijedne aktivnosti u PD-u »Zagreb-Matica«, Puba je prešao u Planinarsko društvo Sveučilišta »Velebit« i sve do smrti bio jedan od njegovih najvažnijih članova, trudeći se da se zadrže kultne prostorije društva u Radićevoj 23, gdje je već desetljećima i sjedište Stanice HGSS Zagreb, također više godina skrbeći se za Velebitovo Ratkovo sklonište na Samarskim stijenama.

Hrvatski planinarski savez, PDS »Velebit«, Stanica HGSS Zagreb i cijela Hrvatska gorska služba spašavanja Pubinim odlaskom gubi jedno od svojih bitnih uporišta, i na svemu što je učinio možemo mu u ovom trenutku izreći najveću zahvalu, a obitelji uputiti duboku sućut. dr. Borislav Aleraj

Seminar o organizaciji rada Komisije za speleologiju i speleoloških udruga

Komisija za speleologiju HPS-a i Speleološka udruga »Kraševski zviri« organizirali su 31. siječnja 2016. Seminar o organizaciji rada Komisije za speleologiju i speleoloških udruga. Seminar je održan u Filićevu domu na Ravnoj gori. Okupilo se 25 sudionika iz 9 speleoloških udruga.

Ovaj stručni seminar dio je edukacije koju provodi Komisija za speleologiju HPS-a kako bi članove speleoloških udruga upoznala s aktivnostima i djelatnostima Komisije za speleologiju HPS-a te kako bi zajednički odredili smjernice za djelovanje Komisije u narednom razdoblju. Seminar je vodio pročelnik Komisije za speleologiju HPS-a Damir Basara.

Program seminara obuhvaćao je sljedeća tematska predavanja:

- Interni akti i zakonski okviri rada KS-a i udruga članica KS-a
- Organizacija rada KS-a
- Aktivnosti i domene rada KS-a
- Speleološka edukacija
- Godišnje obveze udruga članica KS-a

Za predavanja je napravljena prezentacija koja može poslužiti udrugama kao pomoć u budućem radu. Po završetku navedenih predavanja održane su i dvije rasprave s temama:

- Aktivnosti koordinatora KS-a
- Mogućnosti dodatnog financiranja rada KS-a

Nakon rasprave su doneseni zaključci i smjernice za budući rad koordinatora i vodstva Komisije za speleologiju HPS-a.

Komisija za speleologiju sada djeluje u sljedećem sastavu:

- pročelnik: Damir Basara
- zamjenik pročelnika: Dalibor Paar
- koordinatori: za speleološke tehnike: Marin Glušević, Darko Bakšić, za speleološko obrazovanje i međunarodnu suradnju: Dalibor Paar, Darko Bakšić, za katastar i speleološku dokumentaciju: Teo Barišić, Goran Rnjak, Vlado Božić, za zaštitu špilja i upravljanje špiljama: Ruđer Novak, Damir Pavelić, za znanstvena istraživanja: Marko Budić, Ivan Mišur, Tomica Matišić, za minski sumnjiva područja i speleološke objekte zagađene minsko eksplozivnim sredstvima: Hrvoje Grgić.

Damir Basara

Novi speleolozi. S lijeva na desno: Tomica Matišić, Ana Kardum, Ana Bajšić, Edo Vričić, Tibor Bali, Matija Horvatin, Darija Šarić Mustapić, Marjan Prpić, Tomislav Kurečić, Miran Barjaković

Održani ispiti na nazive Speleolog i Instruktor speleologije

U Filićevu domu na Ravnoj gori 30. siječnja 2016. održani su speleološki ispiti na kojima su provjerena teorijska i praktična znanja za stručne nazive »speleolog« i »instruktor speleologije«. Domaćini ispita bili su članovi SU »Kraševski zviri«, a ispitnu komisiju su sačinjavali instruktori speleologije Vlado Božić, Igor Jelinić, Damir Basara, Aida Barišić, Teo Barišić, Čedo Josipović, Nikolina Marić i Dalibor Paar te instruktorski kandidat Tomica Matišić.

Od 12 prijavljenih kandidata za naziv »speleolog«, 11 ih je pristupilo ispitu, a sedmero je uspješno položilo ispit te steklo naziv »speleolog« dok 3 kandidata imaju zadatku ponovno pokazati znanje iz pojedinih ispitnih tema.

Novi speleolozi su Ana Bajšić (SU »Kraševski zviri«, značka br. 225), Ana Kardum (SO HPK »Sv.

Instruktorski kadar Komisije za speleologiju HPS-a

Mihovil», br. 226), Tibor Bali (SO PDS »Velebit«, br. 227), Marjan Prpić Luka (SO PDS »Velebit«, br. 228), Darija Šarić Mustapić (SO PDS »Velebit«, br. 229), Edo Vričić (SO PDS »Velebit«, br. 230), Tomislav Kurečić (SO HPD »Željezničar«, br. 231).

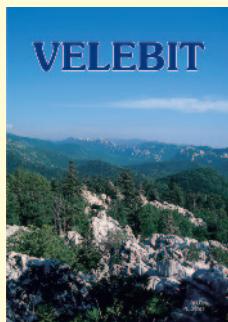
Instruktorom speleologije proglašen je Tomica Matišić (SU »Kraševski zviri«, značka br. 124) koji se predstavio instruktorskim radom »Kineziološki aspekti speleologije«.

Ispitna komisija je razmatrajući znanje kandidata zaključila da postoji nesigurnost među kandidatima kod poznavanja osnova orijentacije te da je potrebno u okvirima udruga poraditi na podizanju razine znanja iz tog područja. Također, utvrđeno je da bi kandidati trebali više pažnje obratiti na temu »Povijest speleologije«. Ispitna komisija također je zaključila da je potrebno napraviti reviziju ispitnih pitanja za stjecanje naziva »speleolog« te tema za instruktorske radove.

Damir Basara

PREKO 60% POPUSTA !!!

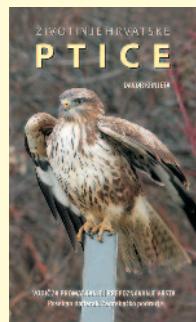

VELEBIT

Autor: Ante Pelivan

- fotomonografija
- bogato ilustrirana u boji
- format 30 x 21 cm
- 194 stranice
- tvrdi uvez

CIJENA: 190,00 kn

PTICE

Autor: Davor Krnjeta

- format 20,5 x 12 cm
- 350 fotografija boji
- 360 stranica
- tvrdi uvez

CIJENA: 260,00 kn

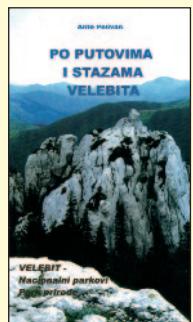

VODIĆ PO PRISTUPAČNIM ŠPILJAMA I JAMAMA U HRVATSKOJ

Autor: Vlado Božić

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 300 stranica
- tvrdi uvez

CIJENA: 210,00 kn

PO PUTOVIMA I STAZAMA VELEBITA

Autor: Ante Pelivan

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 240 stranica
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

ZRMANJA, KRKA, CETINA i njihovi priotici

Autor: Ante Pelivan

- bogato ilustrirani vodič s kartama
- format 21 x 12,5 cm
- 192 stranice
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

Ukupna cijena za svih 5 knjiga je 780,00 kn

Sadašnja AKCIJSKA cijena je 290,00 kn

Knjige se prodaju samo u kompletu, a ne pojedinačno. (poštارина uključena u cijenu)

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica

Tel. 01/621 88 72, Fax: 01/6234-058

e-mail: ekoloski.glasnik@zg.t-com.hr

ekoloski.glasnik@gmail.com

Hrvatski alpinisti na BMC susretu

Od 24. do 31. siječnja 2016. dva člana HPS-a, Vedran Salopek (SPK Ogulin) i Goran Kelečić (AO HPD Željezničar) sudjelovali su na internacionalnom susretu BMC Winter meet 2016 u Škotskoj. Susret je organizirao BMC (British Mountaineering Council).

Na susretu je sudjelovalo 40 sudionika iz 28 zemalja, uz 45 domaćih penjača s kojima su gosti penjali.

Za vrijeme susreta bili smo smješteni u Glenmore Lodgeu, škotskom centru za edukaciju u outdoor sportovima, što uključuje i alpinizam. Svaki penjač je za vrijeme susreta stavljen u navez s dva domaćina, sa svakim po 3 dana. To se pokazalo kao idealno trajanje naveza. Goranovi partneri bili su Jeremy Windsor i Gwilym Lynn, Vedranovi su bili Gordon Ainsel i Kyle Wood, ali iznimno je dobio i trećeg partnera na jedan dan, Desa Robinsona zbog Kyleove odsutnosti. Svi dodijeljeni partneri bili su vrlo iskusni penjači, s minimalno 8 godina do čak nekoliko desetljeća iskustva. Svi su jako dobro poznavali planine, područja i smjerove i to se pokazalo kao pun pogodak pri odabiru smjerova i učenju.

Izazovni zimski alpinistički uspon

Meteo uvjeti tokom susreta bili su daleko od idealnih, po pričanju domaćina ovo je bio jedan od susreta s najgorim uvjetima. Preiske temperature i prejak vjetar (nekad jedan, nekad oba faktora) onemogućili su dosta naveza u ambicioznim planovima. Nedjelja je bio dan za orijentaciju, ostalih šest bilo je rezervirana za penjanje. Prva dva penjačka dana (ponedjeljak i utorak) bila su pretopla i puhao je prejak vjetar, više od 150 km/h u višim brdima. Ta dva dana iskoristili smo za penjanje na lijepim lokacijama na škotskoj obali na sjeveru. Posjetili smo Cummingston i Cullen gdje smo penjali kratke neosigurane smjerove (trad) duljine do 20 m. Svatko je popeo po desetak smjerova po danu. Bila je to dobra prilika za upoznavanje domaćina i gostiju iz drugih zemalja.

Treći dan (srijeda) meteo uvjeti bili su nešto bolji. Vedran je sa svojim parterom Gordonom popeo smjer Original Summer route (V,5) na području Coire an t-Sneachda u gorju Cairngorm. Goran je s Jeremyjem popeo smjer North East Buttress (IV,4) na planini Ben Nevis.

U četvrtak su meteo uvjeti bili prikladni samo za područje planina Cairngorm, gdje je i smješten Glenmore Lodge. Vedran je popeo smjer Central

U kaminu

Crack Route (IV,5) područje Coire En Lochain (partner Des Robinson). Goran je popeo smjer Hidden Chimney Direct (IV,5), područje Coire an t-Sneachda s Gwilymom.

Naredni dan (petak) vjetar je opet bio prejak, penjanje nije bilo moguće na području cijele Škotske, padala je kiša i snijeg. Dan smo iskoristili za odmor.

Zadnji dan susreta zbog opet rubnih meteo uvjeta (prejak vjetar) obišli smo lokalno područje Mam Suir, Creag na h-Iolaire gdje smo popeli lakše i kraće smjerove ocjene III,4. Vedran je popeo smjer Richardson-Guerra-Savov, a Goran Central Buttress.

Svake večeri imali smo priliku pogledati predavanja gostujućih penjača koji su uglavnom pokazivali domaća područja gdje rade zimske uspone. Kanada, sjeveroistok SAD-a, Grčka, Indija, samo su neka od područja. Upoznali smo i škotske uspone zadnjih godina.

Susret je bio izvrsno organiziran sa svake strane. Domaćini su se jako trudili da nam pokažu najbolje od škotskih planina unatoč zaista škotskom vremenu, logistika je bila besprijekorna u svakom pogledu, smještaj i hrana i više nego odlični.

Zahvaljujemo se HPS-u i Komisiji za alpinizam što su nam omogućili ovaj put i ova penjačka iskustva!

Vedran Salopek i Goran Kelečić

PLANINARSKI VODIČI

Djelovanje vodiča u slučaju nesreće u planinama

U prvoj polovici 20. stoljeća planinarstvo se postupno razvijalo, no nisu postojali resursi koji bi na organiziran i stručan način odgovarali na sve veće potrebe za učinkovitom i standardiziranoj reakcijom u slučaju nesreće u planinama. Kako bi se izbavili iz nevolje, planinari su se uglavnom morali oslanjati na vlastite snage. Unatoč tome što je danas u većini europskih zemalja dostupna brza pomoć visoko obučenih i visoko motiviranih spašavatelja, uglavnom volontera, izrazito uznapredovala tehnička sredstva, uključujući i helikoptere, tradiciju samopomoći i solidarnosti među planinarkima nužno je razvijati i kod novih naraštaja planinara. Pogrešno je u potpunosti se prepustiti razumijevanju kako će netko drugi doći i rješavati problem u kojem se našla skupina planinara.

Organizirajući izlet ili turu, među ostalim treba osigurati da svi sudionici na nju kreću s razumijevanjem kako funkcioniра samostalna, samoodrživa skupina. Od te skupine očekuje se osnovna planinarska

kompetentnost za rješavanje većine izazova na terenu te spremnost i volja za pružanje pomoći u slučaju potrebe.

U novije vrijeme znatno se povećao broj posjetitelja planina, a mnogi među njima nisu članovi planinarske udruge. Osim toga, u planinama se odvijaju i neke srodne aktivnosti, poput brdskog biciklizma i ultramaratonskih trka. U slučaju nevolje, svima su na raspolaganju izuzetno kompetentne snage spašavanja, uključujući i našu vrijednu Hrvatsku gorsku službu spašavanja. Takva situacija, neupitno povećava razinu sigurnosti u planinama, ali i otvara mogućnost pretjeranog izlaganja opasnostima zbog dojma da je pomoći u slučaju nesreće uvijek lako i brzo dostupna. Brojni su čimbenici koje treba uzeti u obzir pri izvedbi akcije spašavanja i onima koji su iskusniji u planinarstvu jasno je da u planini rijetko sve bude idealno, pa tako i uvjeti u kojima spašavatelji trebaju raditi mogu ugroziti akciju spašavanja pa i same spašavatelje.

Planinarski vodič nikako ne smije pri planiranju aktivnosti zanemariti potencijalne opasnosti i uputiti se na teren s nespremnim polaznicima, računajući da bi eventualne nezgode rješavale službe spašavanja. Nesreće se događaju uglavnom kada ih najmanje očekujemo, a vodič mora imati dovoljno znanja i samopouzdanja kako bi donosio ispravne odluke i prema njima kompetentno postupio. Nesreće imaju običaj eskalirati ako se u samom početku reakcije ne donesu ispravne odluke. Kako bi se ispravne odluke donijele, nužno je da vodič bude miran, zadrži mir u skupini te kvalitetno usmjeri svoja osobna iskustva i znanja, pa i iskustva drugih u skupini, prema sigurnom i učinkovitom iznalaženju rješenja.

U slučaju nesreće u planinama nema mjesta žurbi. Važno je da vodič zadrži kontrolu u skupini, unatoč mogućoj osobnoj želji za hitnom intervencijom. Važno je zadržati skupinu i dodijeliti zadatke koji mogu biti od koristi, pa makar samo da odvrate pažnju pojedinaca od nesreće i zapriječe moguće širenje panike. Unesrećenome treba pristupiti s pojačanim oprezom za osobnu ili sigurnost skupine ili samog unesrećenog - nikada s leđa, izravno na unesrećenoga. Slijedi brzi pregled unesrećenoga i utvrđivanje postoji li životna opasnost (izostanak disanja i pulsa ili arterijsko

krvarenja). Svaki planinar, a napose vodič morao bi biti spreman ispravno reagirati na takva stanja - pružiti prvu pomoć!

Važno je i sagledati ukupnu situaciju na terenu tražeći znakove neposredne opasnosti za vodiča, unesrećenoga ili članove skupine. U slučaju neposredne opasnosti, prioritet postaje izvlačenje u sigurno područje u kojem je moguća zaštita od nepovoljnih vremenskih uvjeta i pružanje potrebne pomoći. Vodič treba znati kako je njegova osobna sigurnost i sigurnost skupine koja mu je povjerena od najveće važnosti te da je nikakva aktivnost u pružanju prve pomoći bolja od bespotrebne. Briga da unesrećenome bude što je moguće više ugodno, da bude zaklonjen i zbrinut te da osjeća da se netko brine za njega, nerijetko je važnije od pretjeranog pokušavanja sanacije ozljede.

Slijedi kritični dio izvedbe akcije spašavanja, stoga vodič treba dobro i smireno razmisliti o dalnjim postupcima i ne dozvoliti da ga eventualne reakcije iz skupine dovedu u situaciju donošenja brzopletih odluka. Potrebno je donijeti odluku o tome može li se skupina nositi sa situacijom vlastitim resursima ili je potrebno zatražiti vanjsku pomoć. U oba slučaja važno je razraditi detaljan plan koji treba uzeti u obzir sljedeće činjenice:

Školovanje planinarskih vodiča HPS-a obuhvaća i osnovne tehnike spašavanja

- **Priroda ozljede** - neke ozljede traže hitnu evakuaciju kao apsolutni prioritet dok druge možda mogu imati niži stupanj hitnoće. U nekim situacijama apsoluto je nužna specijalistička intervencija spasilačkih službi, kako već u fazi pristupa unesrećenome tako i u fazi saniranja životnih funkcija.
- **Situacija u kojoj se nalazi cijela skupina** - razumljivo je ali i pogrešno da se vodič u potpunosti usredotoči samo na unesrećenu osobu. Vodič je odgovoran za cijelu skupinu koja isto tako može biti u potencijalnoj opasnosti zbog npr. hladnoće i panike. Nerješavanje takve vrste problema može dovesti do novih nevolja i nužno je donijeti odluke, koje ili na siguran način involviraju skupinu u akciju spašavanja ili ju sklanjavaju na sigurno mjesto.
- **Vremenski okvir** - u ovakvim situacijama vodič rijetko stigne napraviti sve što treba napraviti u raspoloživom vremenu. Vrijeme uloženo u sigurnost i udobnost unesrećenoga i skupine dobro je uloženo vrijeme. Vrijeme uloženo u jasnu i stalozenu komunikaciju, kako s unesrećenime tako i sa skupinom, dobro je uloženo vrijeme. Vrijeme

uloženo u aktivnosti koje su predvidljive poput moguće akcije spašavanja noću, a uključuju pripremu svjetala, toplih napitaka i izrade skloništa, dobro je uloženo vrijeme.

- **Vremenski uvjeti** - loši vremenski uvjeti često su povezani s nesrećama. Mogu biti toliko loši da uvjetuju neodgodivu evakuaciju na nižu, zaklonjeniju lokaciju te nadvladati sva druga razmatranja. U najmanju ruku, loši vremenski uvjeti će zasigurno povećati opasnost za sve sudionike i usporiti spasilačke aktivnosti.

- **Teren** - uistinu je u današnje vrijeme rijetka potreba za slanjem nekog od članova skupine po pomoć. Ipak, ako je to jedina mogućnost, vodič sa sudionicima treba utvrditi jasnu trasu puta, vrlo pažljivo odabrati članove skupine te osigurati ispravnost poruke koju nose (najbolje je da to bude pisana poruka).

Mobilna telefonija i korištenje helikoptera uvelike su smanjili čimbenik vremena u mnogim akcijama spašavanja. Korisno za vodiča je upamtiti da je katkad vrijedno hodati uzbrdo 10 minuta nego signal tražiti na nižim i zaklonjenim dijelovima planine.

Zadaća vodiča je sagledati mogućnosti evakuacije s dostupnim resursima, resursima drugih skupina planinara koji se kreću tim područjem i/ili kontaktiranjem spasilačkih službi. Koja god odluka bila, vodič mora biti upoznat sa svim sustavima komunikacije u slučaju nesreće.

Dozivanje upomoći drugih skupina na području može se izvršiti dozivanjem, standardiziranim signalima (6 puta doziv i 3 puta odziv) pomoću ogledala, zviždaljke ili svjetlosnih signala. Dozivanje upomoći službi spašavanja - pomoću mobilnog telefona na broj 112, kod prilaska helikoptera rukama u položaju Yes ili 6 puta svjetlosnim signalima, pazeci pri tome da snop jake svjetlosti ne uperimo izravno u kabinu.

U slučaju angažmana javnih službi ili službi s pravom javnosti poput policije, HGSS-a i sl. vodič bi trebao znati i po mogućnosti zapisati sljedeće informacije: točnu lokaciju nesreće, opis lokacije, opis nesreće ili nezgode i vrijeme kada se dogodila, ime unesrećenoga i osobu za kontakt u slučaju nesreće, prirodu zadobivenih ozljeda, kratki opis učinjenoga od trenutka nesreće do dolaska javnih službi, svaku drugu informaciju bitnu za tijek događaja. Važno je, i s pravnog aspekta, biti upoznat s postupkom obavješćivanja rodbine ili osobe za kontakt ili objavljuvanja podataka u medijima kako se ne bi: a) učinio pravni propust, b) dodatno otežala akcija uključivanjem trećih osoba u komunikaciju na terenu ili c) širile poluinformacije ili dezinformacije. Odgovornost o obavještavanju rodbine, naročito kod teških nesreća, u domeni je javnih službi, kao i obraćanje medijima, te se vodiči od toga trebaju suzdržati.

Dorjan Klasnić

Vježba transportiranja unesrećenog planinara po zahtjevnom planinarskom putu

Susret vodstva Hrvatskog planinarskog saveza i Planinske zveze Slovenije

U Starigradu Paklenici 11. i 12. ožujka 2016. održan je peti uzastopni godišnji susret vodstva Hrvatskog planinarskog saveza i Planinske zveze Slovenije. Predstavnici Planinske zveze Slovenije bili su predsjednik Bojan Rotovnik, potpredsjednici Tone Jesenko, Miro Eržen i Roman Ponebšek te glavni tajnik Matej Planko. Hrvatski planinarski savez predstavljali su predsjednik prof. dr. Hrvoje Kraljević, dopredsjednica Jadranka Čoklica, predsjednik Izvršnog odbora Vladimir Novak, član Izvršnog odbora Ivan Hapač, urednik Hrvatskog planinara Alan Čaplar te glavni tajnik Darko Berljak.

Na radnom sastanku u kući Hrvatske gorske službe spašavanja sudjelovao je i ravnatelj Nacionalnog parka Paklenica Zlatko Marasović, koji je kratko predstavio prirodne vrijednosti i posebnosti Paklenice te iznio i obrazložio odluku o popustu na cijene ulaznica za članove Planinske zveze Slovenije. Bojan Rotovnik zahvalio je u ime PZS-a i slovenskih planinara Nacionalnom parku Paklenica i HPS-u na potpori i pogodnostima za članove PZS-a u Paklenici.

Predstavnici HPS-a i PZS-a razmijenili su mišljenja o različitim temama od zajedničkog interesa, a u početnom dijelu sastanka obavljen je pregled zajedničkih aktivnosti s naglaskom na zapisnik s prošlogodišnjeg sastanka u Jurkovoj koći na Lisci (11. travnja 2015.).

Utvrđeno je da je suradnja na međunarodnim projektima i programima koji se financiraju iz sredstava EU iznimno kvalitetna te će se i dalje nastaviti. Od provedbe stručnih susreta, tečaja, seminara, radionica, knjiga i drugih aktivnosti te ekološkog uređenja planinarskih objekata (projekti Erasmus+, ECOHUT), kao i idućih zajedničkih aktivnosti koristi će imati planinari iz obiju zemalja, ali i šira društvena zajednica.

Hrvoje Kraljević i Bojan Rotovnik, predsjednici HPS-a i PZS-a

Dogovoren je da se u sklopu projekta Erasmus+ središnji međunarodni penjački događaj održi u Paklenici, u čemu će provedbenu potporu pružiti i Nacionalni park Paklenica.

Dogovoren je da će u pitanjima o mogućem formiraju krovne europske planinarske organizacije oba saveza nastupati za zajedničkim usklađenim stajalištima te će svoju potporu dati najkvalitetnijoj provedivoj inicijativi.

Inicijativom PZS-a i HPS-a uspostavljena su zajednička prvenstva u lednom penjanju, koja se ujedno u obje zemlje buduju kao nacionalna prvenstva i vrlo su dobro primljena među penjačima iz obje zemlje, a svoju zainteresiranost za sudjelovanjem sve češće izražavaju i penjači iz Bosne i Hercegovine te iz Srbije, što oba saveza pozdravljaju. Kroz daljnja natjecanja i suradnju podupirat će se daljnje jačanje i širenje baze penjača u Hrvatskoj i u Sloveniji.

Nastavlja se obostrana prodaja i dostupnost planinarske literature u HPS-u i PZS-u, a prodaja se stalno obogaćuje proširivanjem ponude na nova izdanja.

Utvrđeno je da se sve više razvija suradnja između međudruštvenih odbora slovenskih društava te hrvatskih županijskih planinarskih saveza, naročito u pogledu sudjelovanja na većim pohodima. Takva će se suradnja i dalje obostrano podupirati, među ostalim i kroz najavljivanje većih i značajnijih pohoda na web-stranicama PZS-a i HPS-a.

Strukovna suradnja markacista, vodiča, alpinista i penjača te u radu s djecom i mladima uspješno se razvija te će se i dalje njegovati u oba saveza. Vodstvo PZS-a predstavilo je svoje inicijative i rezultate u razvoju planinskog (turnog) bicikлизma u Sloveniji, kao i aktivnosti na

Sastanak u kući HGSS-a u Starigradu Paklenici

Predstavnici HPS-a, PZS-a i NP-a Paklenica kod kuće HGSS-a u Starigradu Paklenici. Prvi red: predsjednik HPS-a Hrvoje Kraljević, ravnatelj NP-a Paklenica Ivica Marasović, dopredsjednica HPS-a Jadranka Čoklica i predsjednik PZS-a Bojan Rotovnik, drugi red: dopredsjednici PZS-a Roman Ponebšek, Miro Eržen i Tone Jesenko, urednik »Hrvatskog planinara« Alan Čaplar, zadnji red: predsjednik Izvršnog odbora HPS-a Vladimir Novak, glavni tajnik HPS-a Darko Berljak i glavni tajnik PZS-a Matej Planko

organiziranju natjecanja i vježbi planinarske (klasične) orijentacije. HPS prihvata poziv na sudjelovanje u predstojećim aktivnostima (orijentacijsko natjecanje 1. i 2. listopada u Sloveniji, prezentacija turnog biciklizma i sl.).

Prema dogovoru s jednog od ranijih sastanaka, HPS je priredio preglednu ponudu 10 atraktivnih dvodnevnih ili višednevnih izleta s brojnim fotografijama (Čićarija, Učka, Gorski kotar, Velebit, otoci Cres, Lošinj, Vis i drugo) te podacima praktičnim za organizatore izleta. Ti su materijali predani Planinskoj zvezi Slovenije kao poticaj za jednostavniju provedbu i planiranje izleta članova PZS-a u hrvatske planine, u čemu će slovenskim vodičima na raspolaganju biti i članovi Vodičke službe HPS-a.

PZS izražava zahvalnost na pomoći u prijevodu sadržaja planinarskih zemljovidova u njihovu izdanju na hrvatskom jeziku.

Izložba »Zajedno u planinama/Skupaj v gorah«, koja je bila 2014. otvorena u Mojstrani, bila je tijekom prošle godine predstavljena u Sevinci, Tršću, Rijeci i Zagrebu, te je svuda naišla na veliko zanimanje.

Vrlo je pohvalna razmjena iskustava kroz tečaje i seminare, među kojima su kao posebno uspješni primjeri istaknuti instruktorski seminar BMU u Bavšici, seminar za vodiče za sportsko penjanje u Paklenici te susret voditelja planinarskih skupina djece i mlađih na Omanovcu.

Pohvalna je i dobra suradnja između komisija za planinarske putove, a posebno akcija uređivanja

Kratak odmor na izletu u Nacionalni park Paklenica

zahtjevne dionice planinarskog puta uz rijeku Krupu. Dogovoreno je da se nastavi aktivnost na uspostavljanju planinarske obilaznice »40 vrhova prijateljstva«. Nakon skorog zaključenja dionice europskog pješačkog puta E-12 u Sloveniji, priredit će se prigodna svečanost na priklučku tog puta iz Slovenije prema Hrvatskoj.

U idućih godinu dana organizirat će se susret uredništava Planinskog vestnika i Hrvatskog planinara, među kojima postoji operativna suradnja i razmjena, ali je od zadnjeg susreta uredništava prošlo više godina.

PZS najavljuje i poziva predstavnike HPS-a i zainteresirane hrvatske planinare na Dan slovenskih planinskih doživjetja 18. lipnja na Goltama te na Skupštinu 16. travnja u mjestu Črna na Koroškem, a HPS poziva na Dan hrvatskih planinara na Omanovcu te na Skupštinu HPS-a 2. travnja 2016. u Zagrebu.

Nakon sastanka krenulo se na zajednički izlet na Veliko Rujno i u Veliku Paklenicu te su uz ugodno druženje razmijenjena i druga iskustva iz planinarskog djelovanja.

Alan Čaplar

Skupština HPD-a »Kapela«

U petak 22. siječnja u prostorima OŠ Ivana Gundulića u Zagrebu održana je godišnja skupština HPD-a »Kapela«. Tradicionalno, ova skupština održava se krajem siječnja, ovog puta na 62. rođendan jednog od najaktivnijih zagrebačkih planinarskih društava. Pred stotinjak okupljenih članova i prijatelja društva, nakon minute šutnje za preminule članove, predsjednik Kapele Goran Zadražil iznio je izvješće o djelovanju u prošloj godini. Posebno je pohvalio planinarsku školu koja je kvalitetno organizirana i realizirana, a ima bitnu ulogu u pomlađivanju društva. Pohvaljeni su i članovi društva, supružnici Tom i Sonja Kraljić, koji su lani na svečanoj sjednici HPS-a kao najaktivniji domari preuzeли nagradu koju je HPS dodijelio Kapeli kao najboljem upravljaču planinarskog objekta u 2015. godini. Uprava društva zahvalila je i Mladenu Rogošiću, koji je organiziranjem kazališnih predstava namaknuo značajna sredstva za održavanje Kapelskog planinarskog puta. U pohvalama su istaknute i ekspedicije u 2015. koje spadaju u najveće planinarske pothvate na regionalnoj razini, a zastava društva koja se zavijorila na najvišim vrhovima Alpa i afričkog Atlasa ispunjava kapelaše ponosom. Nakon finansijskog izvještaja koji je u krizna vremena itekako pozitivan, s velikim veseljem dočekali smo promociju novog broja godišnjaka HPD-a »Kapela«, trećeg po redu. Nova urednica Jelena Šprajcer u nekoliko rečenica predstavila je prekrasan ilustrirani magazin i zahvalila se suradnicima te bivšem uredniku Hrvoju Zrnčiću koji je sudjelovao s mnogo korisnih naputaka. Ukratko je iznesen plan za 2016. godinu, u kojem je naglašena važnost kvalitetne planinarske škole, radnih akcija na

Josip Zelić i Goran Zadražil na Skupštini HPD-a »Kapela«

Bijelim stijenama i Kapelskom planinarskom putu, te ljetnih ekspedicija na Kavkaz. Nakon službenog dijela, članovi Kapele i brojni prijatelji uživali su u druženju uz domjenak na kojem nije nedostajalo delicija i slastica.

Matej Perkov

33. Riječki karneval i planinarski izlet po šetnicama Kostrene s varaždinskim planinarna

Među riječkim planinarama još su intenzivne uspomene na planinarsko druženje s članovima HPD-a »MIV« iz Varaždina na 32. Riječkom karnevalu u veljači 2015. Tada oduševljeni organizacijom izleta, najavili su da će doći i 2016. godine.

I doista! Došao je 7. veljače 2016., a dragi gosti ponovno su došli na karnevalske izlete. Međutim, ispred domaćina je ovaj put bila povećana skupina. Osim autobusa iz Varaždina došli su planinari iz Bjelovara, a pridružili su se i planinari iz Planinarske sekcije KPD-a Bazovica i iz PD-a »Opatija«. Ovaj put na karnevalskom izletu bilo je najavljeni više od 100 planinara. Nimalo lak zadatak za organizatore!

Sve je započelo dočekom na Kikovici, kod naplatnih kućica autoceste Zagreb - Rijeka. Naravno da sam kao vodič dočekao goste maskiran, kao i moj pomoćni vodič, jer vrijeme je karnevala i sve je u znaku maski. Skupinu iz Varaždina i Bjelovara predvodili su vodičica i dopredsjednica HPS-a Jadranka Čoklica te vodič Srećko Sekulić. Nakon kratkog pozdrava uputili smo se prema Kostreni, gdje postoji lijepa povjesna pješačka staza. Duga je 10 km, a vodi kroz različita razdoblja kostrenske povijesti. Prolazi najvišim dijelovima Kostrene kojima dominiraju vrhovi Solin i

Sopalj, zaposjednuti i oblikovani u utvrđena naselja tijekom prapovijesnog razdoblja. Osim dva glavna ulaza, postoje i vertikalni ulazi koji omogućuju da se obilaze kraće dionice puta.

Uputili smo se najprije prema vrhu Solinu, gdje nas je po dogovoru čekao kustos Povijesnog i pomorskog muzeja u Rijeci Ranko Starac. Upravo on je najzaslužniji za arheološka iskapanja na ovom području i prava osoba da okupljenima prenese svoje bogato znanje. Ono što stazama daje posebnu draž su mirisi raznih biljaka koje cvatu tik uz stazu – kadulja, pelin, majčina dušica, vriesak, primorski bor, hrast crnika.

Dolaskom do obnovljenih zidina na brijezu Solin započelo je kratko upoznavanje s poviješću ovih krajeva. Brijezu Solin nalazi se na sjeverozapadnom rubu Kostrene, iznad duboke uvale Martinščica i Sušačke drage. Izniman položaj s kojeg se otvara panoramski vidik na istočni dio Rijeke, bio je zaposjednut još krajem mlađeg kamenog doba, a naseobina se održala do bakrenog doba (tijekom četvrtog i trećeg tisućljeća prije Krista). Lokalitet je s pristupačne strane brijeza polovicom drugog tisućljeća prije Krista zaštićen polukružnim bedemskim opasacom, izgrađenim tehnikom suhozida od lomljenih blokova kamena. Raspadom Rimskog carstva lokalno romansko stanovništvo postalo je ugroženo upravo zbog pristupačnosti prilaza morem i rimskim prometnicama. Stoga krajem 4. stoljeća nakon Krista, u vrijeme napada naroda Zapadnih Gota, tadašnji žitelji Kostrene grade novu utvrdu na brijezu Solin na mjestu ruševnih ostataka pretpovijesne gradine. Prema nekim spoznajama, utočište na Solinu bilo je napadnuto oko 600. godine od strane prvog vala avro-slavenskih osvajača našeg priobalja te je osvojeno i spaljeno. Dosedjeni Slaveni držali su Solin neko vrijeme, vjerojatno do 800. godine, kada su u napadu franačke vojske avro-slavenske skupine bile uništene, a u Primorje pristizu iz sjeverozapadnog kopnenog zaleđa Hrvati, koji se ovdje trajno naseljavaju.

Nakon »sata povijesti« krenuli smo stazom omeđenom prekrasnim suhozidima, uz mirise raznih biljaka što cvatu uz stazu. Na trenutak smo se zaustavili na grebenu iznad Sušačke drage, s kojeg se širi predivan vidik na Rebar na kojem smo lanjske godine imali izlet. Često smo pogledavali u nebo nadvito kišnim oblacima i pritajeno se molili da nas poštedi. Nastavljamo dalje, kolona se razvukla, ali često zastajemo i čekamo začelje kolone. Nakon pola sata stižemo na vrh Sopalj. To je dominantan kameniti brijez s kojeg se pruža vidik na Bakarski zaljev i kvarnerske otoke. Sopalj je utemeljen tijekom brončanog doba, u drugom tisućljeću prije Krista, a kao stražarsko-nadzorna postaja bio je u funkciji nadzora prilaza Bakarskom zaljevu gotovo do našega doba. Tu nas je sačekala pročelnica SPV Rijeka Anita Bistričić i počastila krafnama i čajem od kadulje. Ovako

okupljeni napravili smo skupnu fotografiju s pozadinom Grobničkih Alpa i zasmiježenog Gorskog kotara.

Napuštamo Sopalj i spuštamo se makadamskom cestom prema Jadranskoj magistrali, gdje nas čekaju autobusi. Bjelovarčani, kreću odmah prema Rijeci, a Varaždinci na dogovoren objed u restoranu »Vidikovac« iznad Bakra. Njoki s gulašom i obavezne karnevalske fritule baš su dobro došli nakon dvosatne šetnje Kostrenskim zaleđem. Sada smo mogli krenuti na riječki Korzo i pridružiti se razdražanim skupinama maškara. Nakon dogovora vremena i mjesta okupljanja, cijela grupa se raštrkala po gradskim ulicama, gdje je svatko mogao pronaći nešto za sebe.

U 18 sati predviđeno je vrijeme okupljanja, većina je to poštovala, ali zbog velike gužve po gradskim ulicama može se oprostiti pojedinim zakašnjenjima. S prvim kapima kiše dragi prijatelji napustili su Rijeku i najavili svoj dolazak sljedeće godine na 34. Riječki karneval.

Zoran Bistričić

Vrtičari u Ledincu

Sekcija »Čevo« HPD-a »MIV« iz Varaždina organizirala je u siječnju izlet djece iz Dječjeg vrtića »Dječji svijet«. Cilj izleta bile su planinarske kuće »Vagon« i »Ledinec«. Iako je temperatura tog dana bila -8 °C, a u vrtiću su vladale vodene kozice, mali vrtički planinari nisu odustali od izleta već su hrabro krenuli sa svojim roditeljima na planinarsku pustolovinu.

Veselju i smijehu nije bilo kraja pa smo ušavši u autobus krenuli prema našem cilju! Kod planinarske kuće »Ledinec« dočekao nas je domaćin iz PD-a »Dugi vrh« i ispričao kratku povijest tog vagona. Dakako, Vagon je bio otvoren pa su djeca mogla vidjeti što sve ima u tom nesvakidašnjem planinarskom objektu. Nekoj djeci bio je to prvi susret s pravim željezničkim vagonom. Nisu krili oduševljenje razgledavši ga iznutra i izvana.

Mali planinari krenuli su dalje prema drugoj planinarskoj kući »Ledinec«. Tamo ih je čekala toplo

JADRANKA ČOKLICA

Dječja igra kod Vagona

Varaždinski vrtičari pred planinarskom kućom »Ledinec«

JADRANKA ČOKLICA
INES KRUŠELJ - VIDAS

Puntari i planinari

zagrijana prostorija, poznati striček Pero i njegova četveronožna ljubimica Dina. Malo ogladnjeli i žedni svi su dobili topli ručak i topli čaj, a potom su se razigrali u okolini doma.

Svježi zrak, igra i topli obrok učinili su svoje te su mali planinari zadrijemali pri povratku u svoje domove. Njihov iskreni osmijeh, pitanja, pogledi i veselje govore više od riječi, pa se veselim ponovnom susretu s njima.

Jadranka Čoklica

Održan 46. tradicionalni planinarski pohod stazama Gupčevih puntara

U organizaciji PD-a »Stubičan« 13. veljače 2016. održan je 46. tradicionalni planinarski pohod stazama Gupčevih puntara. Pohod se organizira na dan inscenacije velike završne bitke Seljačke bune, koju priređuju Družba vitezova zlatnog kaleža i Turistička zajednica Gupčev kraj. Prošle godine taj je događaj nagrađen nagradom za najbolji turistički događaj u svojoj kategoriji.

Vjerojatno je turistička atrakcija u Gupčevom kraju potaknula mnoge planinare na dolazak na izlet, ali pravi sportski i planinarski duh pokazali su svи sudionici koji su se ujutro okupili jer bi jutarnji snijeg i kiša zasigurno pokolebali manje motivirane. Da sreća prati hrabre pokazalo se još jednom jer je nakon kišovitog jutra osvanuo prekrasan sunčani dan i tako je nagrađeno stotinjak sudionika pohoda. Najbrojniji su bili Karlovčani, članovi društva »Osmica« (47 sudionika), a sudjelovali su još i članovi HPD-a »MIV« iz Varaždina, HPD-a »Kapela« iz Zagreba, PD-a »Javor« iz Zlatar Bistrice te nekoliko planinara iz Čakovca i domaćini.

Obilazeći stubička sela i zaselke u kojima su nekad davno puntari skupljali svoju vojsku, sudionici pohoda za zagrijavanje prije glavnog događaja dana vidjeli su etno-imanje »Hiže na bregu«, rodnu kuću Matije Gupca, i, naravno, posjetili jedinog živog svjedoka bune – Gupčevu lipu te dvorac Stubički Golubovec. Na

pojedinim stanicama domaćini su priredili okrepnu i uz čašicu razgovora upoznavali goste sa znamenitostima svojega kraja.

Vrativši se na vrijeme u centar Donje Stubice planinari su se priključili mnoštvu koje je krenulo do mjesta na kojem je oživljena povijest. Susrećući putem »mrtve i ranjene« sudionike bitke ponovno su se pitali: »Zakaj smo se zdigli? Gde je pravica?«, a s vremenom na vrijeme zaorio se glasan povik mnoštva: »Buna trajee!«

Nakon spektakularne bitke u kojoj je ove godine u žaru borbe bilo i ne samo glumljenih povreda, svi zainteresirani mogli su ostati na zabavnom programu uz domaće rock sastave.

Tradicionalni planinarski pohod stazama Gupčevih puntara na ovaj se način profilirao kao jedan malo drugačiji planinarski izlet koji sudionicima nudi uz obaveznu pješačku turu zagorskim bregima susret s oživljenom poviješću. Još nam samo ostaje reći: Vidimo se dogodine!

Ines Krušelj - Vidas

250 planinara pješačilo trasom Ivanečke planinarske obilaznice

Planinarski klub Ivanec je povodom Međunarodnog dana planina 11. prosinca 2015. organizirao obilazak Ivanečke planinarske obilaznice. Tom pohodu odazvalo se više od 250 planinara, izletnika i ljubitelja prirode iz mnogobrojnih planinarskih društava i klubova iz Hrvatske i Slovenije. Najbrojniji su bili planinari iz Celja (57), članovi HPD-a »Lipa« iz Sesveta (40), »MIV« iz Varaždina (25) te iz Siska, uz domaćine iz Ivance.

Domaćin je formirao grupe koje su obilazile staze uz pratnju vodiča iz PK-a »Ivanec«. Više od 40 planinara uspelo se na vrh Ivanšćice, dok je većina članova obilazila kraću varijantu obilaznice, i to kontrolne točke Jamine, Žgano vino i Prigorec. Oko 60 planinara

Skupni obilazak Ivanečke planinarske obilaznice

propješačilo je toga dana cijelu trasu Ivanečke planinarske obilaznice, dugu 18 kilometara. Na Info punktu u Prigorcu bio je organiziran zajednički ručak uz popularni planinarski grah, te druženje i ples uz domaće muzikaše.

Nikola Nišević

6. planinarska noć u Ivancu i natječaj za izbor najbolje fotografije

U organizaciji Planinarskog kluba Ivanec u prostorijama Info punkta u Prigorcu održana je 6. Planinarska noć. Uvodnu riječ s osvrtom na proteklu 2015. podnio je predsjednik kluba Tomislav Friščić. Zatim se prišlo proglašenju i podjeli priznanja u natječaju za izbor najbolje fotografije i to u klupskoj kategoriji i u otvorenoj. U klupskoj kategoriji prvo mjesto osvojio je Duško Vitez za fotografiju pod nazivom »Uspon na Monte Kanin«, drugo mjesto pripalo je Tomislavu Gotiću za fotografiju »Mosor«, a treće Marijanu Friščiću za fotografiju »Šiljci u Dolomitima«. U otvorenoj kategoriji

prvo je mjesto osvojio Branko Balaško s fotografijom »Osamljeno drvo«, drugo Marija Ercegovac – »Mala Mojstrovka«, a treće Danijela Gregur za fotografiju »Zalazak sunca«.

Tom prilikom uručena su priznanja članovima koji obilaze Hrvatsku planinarsku obilaznicu. Brončanu značku primili su Mirjana i Mario Dolovski te Marko Petek, zlatnu značku Mirjana Kos dok je visoko priznati za prijeđenih 125 vrhova primio Nenad Novak.

U ime Hrvatskog planinarskog saveza, dopredsjednica Jadranka Čoklica uručila je priznanja HPS-a za doprinos razvoju planinarstva. Priznanja HPS-a primili su Josip Cerjan, Tomislav Friščić, Darko Kos, Stjepan Kuštelega, Ivan Mudri, Nenad Novak, Duško Vitez i Ivan Strugar, a Nikola Nišević primio je najviše priznaje HPS-a – plaketu, i to za 44-godišnji aktivan rad i doprinos u razvoju hrvatskog planinarstva.

Nakon službenog dijela druženje je nastavljeno uz živu glazbu i domaće specijalitete.

Nikola Nišević

DUŠKO VITEZ

Nagradiene planinarske fotografije u klupskoj (lijevo) i otvorenoj (desno) kategoriji

MARIJAN FRIŠČIĆ

BRANKO BALAŠKO

KALENDAR AKCIJA

- 9. 4. Memorijalni Uspon na Stražišće (vrh Sv. Ivan)**
Gornji Obod - Stražišće
HPD Dubrovnik, Dubrovnik
- 9. – 10. 4. Belišćanski podravski pješački put (BPPP)**
Belišće
HPD Belišće, Belišće
- 9. – 10. 4. Dani planinara Dalmacije**
Podšipilje, otok Vis
PD Hum, Vis
- 9. 4. Tragom prvog izleta HPD-a Sisak na Hrastovičku goru**
Hrastovička gora: pl. dom Matija Filjak
HPD Sisak, Sisak
- 10. 4. Pohod Dragojlinom stazom na Okić**
Samoborsko gorje: Okić
HPD Željezničar, Zagreb
- 16. 4. Rusov pohod na Medvednicu**
Medvednica:
a) zagrebačka strana: parking na Bliznecu – Njivice – Hunjka – Sljeme – pl. dom Runolist;
b) zagorska strana: Pila – Hunjka – Sljeme – pl. dom Runolist
PD Ericsson-Nikola Tesla, Zagreb
- 16. – 22. 4. Čišćenje i uređivanje planinarskih staza**
Mljet: MPO – Mljetska planinarska obilaznica
PD Mljet, Goveđari
- 17. – 23. 4. Peti festival planinarstva u Omišu**
Omiška Dinara, Mosor
PD Imber, Omiš
- 17. 4. 19. proljeće na Bilogori**
Bilogora: pl. dom Kamenitovac
HPD Bilogora, Bjelovar
- 17. 4. Proljetni pohod Vinica – Martinščak**
Vinica: pl. dom Mladen Polović
HPD Vinica, Duga Resa
- 17. 4. Planinarski pohod Od Ivane do Tadije**
Dilj gora: pl. dom Đuro Pilar
PD Dilj gora, Slavonski Brod
- 17. 4. Šetnja po Dubašnici**
Krk: Malinska
PD Obzova, Krk
- 23. 4. 13. Long Walk Day**
Brseč – Skitača
PD Skitaci, Labin
- 24. 4. Pohod zabočkim krajem**
okolica Zaboka
PD Zagorske steze, Zabok
- 24. 4. Toplička planinarska šetnjica**
Varaždinske Toplice: park – Tonimir – Đurina hiža – slap Sopot – Žuta pećina
PD Tonimir, Varaždinske Toplice
- 24. 4. Pozovi prijatelja – In memoriam Vlatko Nemeć**
Medvednica: pl. dom Gorščica
HPD Kapela, Zagreb
- 24. 4. Obilazak Podunavskog pješačkog puta**
Mišino brdo – Aljmaš – Erdut
PD Zanatlija, Osijek
- 24. 4. XVII. pohod Liječničkom planinarskom stazom**
Medvednica: Gračani – Breštovac
PK Hrvatskog liječničkog zbora, Zagreb
- 30. 4. Proljeće u Šumi Striborovoj**
Bivio – Rijeka
PD Kamenjak, Rijeka
- 30. 4. – 1. 5. Pohod Lujčekovom stazom**
Ivančića: pl. dom Lujčekova hiža
HPD Milengrad, Budinčina
- 1. 5. 20. međunarodni dan pješačenja**
Pazin
PD Pazinka, Pazin
- 1. 5. Pohod povodom Međunarodnog praznika rada**
Rijeka – Kablari – Ronjgi
PD Transverzalac, Rijeka
- 7. 5. 6. Grobnik trekking**
Grobničko polje
PD Obruč, Jelenje
- 8. 5. Planinarski pohod Pinklec na pleča**
Sveta Nedelja – Okić
PD Pinklec, Sveta Nedelja
- 8. 5. 59. slet planinara Zagorskog planinarskog puta**
Medvednica: Grohot
HPD Blagus, Blaguša
- 8. 5. 41. Memorijal Andrije Petrića**
Učka
PD Opatija, Opatija
- 15. 5. Japetićev pohod**
Samoborsko gorje: pl. dom Šoićeva kuća
HPD Japetić, Samobor
- 15. 5. Medicinske sestre u planini – 15. tradicionalni pohod povodom Međunarodnog dana sestrinstva**
Primorje ili Istra
PD Naftaplin, Zagreb
- 15. 5. 27. akcija Pješačenjem do zdravlja**
Duža staza: Crikvenica – Kotor – Drenin – Selce
Kraća staza: Crikvenica – Zoričići – Selce
PD Strilež, Crikvenica

Svaka avantura započinje u glavi.

U mislima ste već na snijegu?

Nova kolekcija Mammuta nije samo za naše super sportaše, nego također i za vas.

www.mammut.ch

MAMMUT®

Absolute alpine.